

בן שנה

בן שנתיים

-6-

והאהבה שהענקת לנו מילדותך הדאגה והחרדה לנו היו כשל אדם מבוגר למרות גילך הרך.

ידעת לחבקני ובכמה מילים חמות ליטול ממני את המועקה או העצב שהייתי שרויה בהם באותה שעה. דמותך מלווה אותי תמיד. רואה את החיוך הנפלא שלא סר מעל פניך, שומעת את קולך מצלצל באוזני וחשה כי רוחך מרחפת סביבי ואתה נמצא בתוכי.

איני יכולה להשלים עם המחשבה שלא אראך עוד, כי הלכת לבלי שוב.

א מ א

ממינקה מחמדי, ילדי שלי |

האצליח להביע על גבי דפים אלה את סבלי, כאבי ויגוני ?

נולדת וכל פנה בבית מלאה אורה. מברק עיניך הגדולות הכהות, מרח תלתיך השחורים, מזהר פניך היפים והטוב הנסוך עליהם. תינוק בריא ושקט. מה רב היה אושרי. כל חיי היו קודש לך. הרבייתי לשיר לך ולרקוד אתך ונראה היה לי כי אין תינוק יפה משלי ואין אמא מאושרת ממני. וכך גדלת והתפתחת באוירה רווית אהבה חם ורך. האם יפלא הדבר שתכונות אלה שינקת מיומך הראשון גובשו בך בתוספת עוד תכונות רבות כאשר גדלת?

אהבת הזולת ואהבת השלום היו אבני יסוד בתכונות נפשך ואלה אשר עשון אהוב וחביב על כל יודעך.

ערמת תמונות פזורות לפני: כל אחת בצורתה המיוחדת, בכל אחת פרק חיים קצר וכלן יחד יוצרות חוברת זכרון לחיך.

הנה אתה שוכב על בטנך כשגופך הקטן ערום. גוף תינוק בן ששה חדשים. נועץ זוג עינים גדולות ושחורות ומחייך. עוד כמה חדשים וכבר מלאה לך שנה. אחריה שניה ושלישית. שמנמן וחמוד.

במבט עיניך ניכר כי תופסות הן, מבינות מה שהוא בהלכות החיים. מרבה לשאול ולחקור כל אשר אתה רואה ושומע.

בן שלש וחצי כבר תלמיד בגן הילדים, בתוך קבוצת ילדים גדולים ממך. קולט מהר את כל השירים והספורים שמלמדת הגננת. נבחר תמיד לתפקידים ראשיים לאורך כל הדרך - החל מגן הילדים וביה"ס העממי וכלה בתיכון. נשא לשבח בפי מוריך ומחנכך שגלו אליך תמיד יחס חבה ואהבה ועל כל אלה היו אשרנו וגאותנו. החם

ל א ח ר ש ב ו ע י י ם

לפני שבועיים בא אידנו, עת קפחה יד הגורל חמוצת-
הדמים את חייו של ממי היקר. חלפו שבועיים ימים אך
הלב עדין מסרב להסכין לעובדה כי הוא איננו, כי שוב
לא נפגש, לא נשמע את קולו, לא נחזה בדמותו השופעת
שמחת חיים ומרץ.

וכיצד אפשר להאמין כי הוא, שכה אהב את החיים, נטשם
בתחילת דרכו?!

שלש פעמים נאבק ממי עם מר-המוות ושלש פעמים יכול-
לו כי הוא ראהו אל מול פניו: פעמיים התקופהו זה
בשנות ילדותו בלבוש מחלה קשה, אך נשמתו, נשמת
התנוק הטהורה הדפתהו ממנו והלאה. בשלישית הסתערה
עליו יד הגורל בעזרת גלי הים הסואנים עת העבירו
הוא וחבריו סירה באישון-לילה; הסירה נטלטה שעות
מגל אל גל, המלחים הטירונים שבה אבדו את חושיהם
ומשהתהפכה הסירה כמעט וצללו תהומה - אלא שממי ועוד
אחדים מחבריו התעלמו באותו רגע מן הסכנה האיומה
הנשקפת להם, קפצו המימה, משו את הטובעים ועודדום
בשירים וצעקות שמחה כאלו היתה כבר הסכנה מאחורי
גביהם.

נראה כי חרה לגורל על שלש-מפלותיו ובמקום להסתער
על קורבנו בגלוי, ארב לו באחת הפחתות על דרך אילת
ועת חלף שם ממי מתרונן במכוניתו, אץ למלא שליחות -
עט על נפשו ויחטפה.

מה אומר ומה אדבר ולבי טובע בצער עמוק עד אין חקרו!
במה עוד אאמין אם גם הישר, הטהר, זיו העלומים
וחדות-החיים אינם חסונים בפני מר-המוות !

גם יד הטוב שבסופרים תלאה מתאר את דמותו היקרה, כה
הרמונית היתה, כה עדינה וכה מסובכת. איזה מזג נפלא
של כל מעלות אנוש היו בו. ישר ופקחות, טוב-לב
ותקיפות, עין בוחנת ואמונה באדם ועל הכל מסירות,

מסירות לא תתואר להוריו, מוריו, לחבריו וחניכיו
לכל מפעל ומעש.

מי ממכריו לא יזכר את ממי החבר שהיה קשור בנימים
נסתרים לנפש הזולת ודים לשלשה ארבעה משפטים, ומיד
הוא עומד על מצבך ונחלץ בכל נפשו לעזור לך, לפקח
עיניך, להורות לך את הדרך הנכונה לילך בה. מי לא
יזכר את ממי הנער השופע שמחת חיים, המתמסר בכל
ישותו לרקוד ההורה, ללמוד שיר חדש, למשחקי הספורט
מי כמוריו ומפקדיו הבחין עד כמה היה ממי מהיר
תפיסה, עמוק מחשבה, רציני ומסור ללמודיו ומלמדיו
ועד כמה העריצם וכבדם!

"באשר ללמודים" כותב ממי לאחד מידידיו "הרי עצתי
לך, ושוב מתוך הנסיון, לא לזלזל בהם ולהקדיש להם
זמן - - - עתה נוכח אני כי החומר הנלמד בבית הספר,
הוא הנחרט במוחך ועוזר לך רבות בחיים היום-יומיים.
הודות ללמודים שונים באפשרותך להצטיין במקצועות
רבים ולעומת זאת בעזרת רגלי-כדורגל וזרועות מתאגרף
יכול אתה לכל היותר להצטיין בריצת-בקר, אולם לשונך
נאלמת-דם עת הגיע תור השכל"...

לא רבים הכירו את ממי בעל הנפש הפיוטית, כי מעולם
לא אהב להכביר מלים שעה שחשש שמא יוגיע את זולתו
משמוע. עד כמה אהב את הים - בין אם סוער ובין אם
שלו; כמה אהב את השמים והנוף, את הרי הערבה
הצבעוניים והמפרץ, וכמה התפעל מהם.

"נבצר ממני לתאר" - כותב הוא "את הרגשות שנוערו
בלבי, את הרעיונות שצצו והתלקחו ודעכו, את
ההרהורים והזכרונות שצפו ועלו במוחי נוגים ועגומים,
שמחים ומעודדים. היה זה ערב-רב של מחשבות, הרגשות
והרהורים שכולם יחד הוו בלבי סערה מתחוללת ומנעו
ממני שלווה נפשית - - - נסה להעלות בדמיוןך תמונה
זו: לילה. שמים זרועי כוכבים. צעיף מים כהה ומקציף,
רוח קלילה והומיה, גלים מתנשאים וגולשים תוך משק
קל - - - בלב הים שטה ספינה, חגה ונעה. על חרטום
הסירה הקדמית שוכב אני, ציני נשואות השמימה, ידי

מעזבונו: חיבורים, אגרות, רשימות

יומן על דבר המוות

(בהיותו בן שמונה וארבעה חדשים)

היום בערב היה לי משעמם. פתאם נכנס למוחי על דבר המוות. התחלתי פתאם לבכות. שאלה אותי אמי למה אני בוכה. עניתי לה כי אני לא רוצה שהיא תמות ככל בני האדם. היא אמרה כי היא לא תמות, אמרתי: הלא כל בן אדם מת. היא ספרה לי כי שרח בת אשר ישבה על יד אהל יעקב ושרה: יוסף עוד חי. ויעקב שמע ויאמר: כן, את תחיי כחיי יוסף. הוא חשב את הדבר לקללה ובאמת יוסף חי. היא חיה וחיה ונשרו שערותיה וגדלו אחרות עד שהיא אמרה כי היא רוצה למות אבל היא עלתה לשמים וכל תינוק שמת היא מטפלת בו, והיא - שמה גם כן שרח, וגם היא לא תמות. כאשר היא גמרה לספר אמרתי לה כי היא ספרה רק להרגיעני. אני בכיתי מפני שאני אוהב אותה מאד ולא רציתי כי היא תמות. אני אהבתי אותה עד כדי כך כי הייתי מוסר את נפשי בשבילה. ואני ידעתי כי אם אדם מת אז הוא לא חי יותר. ואני רוצה כי היא תחיה ולא תמות. אני רוצה כי היא תראה את מה שמצייאים. הרי בכל פעם ממציאים דבר אחר ולכן אני חשבתי על אודות זה כל הלילה. אני בלילה, בשביל הדבר הזה, ישנתי רק שעות אחדות.

אב תרצ"ט, 1939

באוטו בוס

(יום שני כ"ב אב תרצ"ט)

היום נסענו לים. נסע אתנו באוטו ילד, אינני יודע כמה שנותיו אבל מראהו היה כבן חמש. באוטו לא היה מקום ישיבה אז והוא עמד. בידו הוא החזיק צנצנת ובה היה תה ועל שכמו היה ילקוט. האוטו נסע ופתאם עצר הנהג את האוטו בבת-אחת. הצנצנת התחלקה מידו ונפלה ארצה. המכסה נפתח ומה נשפך. נשאר לו מעט מאד. כל הילדים התפרצו בצחוק. הוא שתק, נעלב מאד. אני שתקתי אבל בלבי חשבתי: הילד הזה מסכן. אמו בעבודה והוא נוסע בעצמו לגן ולא יפה לצחוק לו. כאשר הרים הילד את הצנצנת אמרה להם אמי: זה לא יפה לצחוק לו, כי לכל בן אדם יכול לקרות כך. ותאמר לו אמי: תן לי את הצנצנת וכאשר תרד אתן לך אותה וכך היה.

ה א י י ל ה

צער ויגון יאפפוני
אנחה ושברון יתקפוני
מדי הזכרי בה
באיילתי החביבה
בעיניה הגדולות השחורות
שהיו תמיד נוהרות
ברגליה הדקיקות היפות
שהיו ממש מעופפות
ובהלוכה הגא והרענן
ובצבעה השחרחר לבנבן.
קלה מנשרים היתה
מהירה מסוסים בריצתה
גדלה אהבתי אליה
מעי המו לתנועותיה
ימים טובים היו אז
אך אותו האוצר נגוז
כי הגיע היום הרע
שהפך לעצב אורה
היה זה יום בהיר
אך השמש נוגה האיר
באתי אליה לבקרה
וראיתי את אחריתה המרה

שרועה בין הטרשים
כשבטנה ומעיה רטושים
עיניה הגדולות כעיני זאב
הביטו ביאוש ובכאב
והעינים הישירות מבטיהן אלי כבזעם הראם
וכאילו צעקו מקרב לב אתה אשם !
מיד הרוצחים לא שמרתני
בן לילה האויב האכזר מותתני
שמה וקדרון אחזוני
כאב לב ומוסר כליות תקפוני
ודמעות חמות וגדולות
החלו מעיני מתגלגלות
ודמעה מזהירה מעיני נפלה
ובנופלה, נפלה על עין האיילה.
בידי בור לה חפרתי
ובצער אותה שאולה הורדתי
ואבן גדולה הרמתי
ועל קברה שמת
האיילה אומנס הלכה לעולמה ברצח
אך זכרה ישאר בלבי לנצח
תהיי נפשה התמה וזכה
בצורר הצדיקים חקוקה.

פסח ת"ש בן תשע שנים

בשעור קפא"פ

האחת רפויה מטה ומלטפת את המים הכחולים, מידי פעם פוזל אני מן הרקיע אל הים, לרגעים אעצם עיני ואשקע בים של הרהורים, נסחף בנחשול של מחשבות ועובר לחיות חיי רוח בעולם אחר לגמרי ורק נתז של מי-ים מלוחים הטופח על פני - מעוררני מעולם הזיות זה"- -

עתה שקע ממני לעולם ההזיות שכה אהב עד כי אף יס, אף גלים של דמעות מלוחות, לא יעוררוהו יותר.

עברו שבועיים ושנים תעברנה אולי נסתגל להכרה האיומה, שממני לא יוסיף שוב, שלא נחזה יותר בחיוכו הלבבי, שלא נשתתף עמו יותר בשפע חיותיו - עם אחת לא נסכין לעולם: רוחו של ממני כי אבדה.

- כי רוחו עמנו היא ובתוכנו תשכן לנצח והיא הקוראת לנו להמשיך את אשר לא נתנהו הגורל.

שני קורבנות יקרים אבדו מן הגמנסיה והמשפחה השכולה על מזבח גאולת הנגב: אמנון חביב בשערי צפוןנו וממני בפאתי דרומו, וביניהם מפרידה כבדת ארץ רחבת ידיים ושוממה, מכת-אל. נשמותיהם הן הקוראות לנו להחליץ ולכסות את השממה בשלשלת ישובים פורחים, להחליץ לבנין הטפחות על המסד שיצקו הם בדמם - מי באת, ומי בחרבו

עלינו, מוקיריו ומכריו של המנוח, "בורות - בורות נשברים אשר לא יכילו המים בקרבם", להתלכד בעקבות רעיונותיו ולמלא את האפיק העצום והפורח שנתיבש עם עזבו את ארץ החיים.

- "ועל אף זעם השמים וחמתם, הננו ועלינו ההרה III

אביב לוין

ראשון לציון

יא' אדר תשי"י

28.2.1950

מכתב לחייל
(כסלו תש"ב)

שלום רב לך חייל עברי !

הדוגלות בשם הצדק והישר עומדות אלמות ואינן פוצות פה לאמר לאויב המשחית: חדל, הרף ממעשיך ממעשי הזועה והאימים. ולא רק זאת אלא גם בבא פליטי החרב שנמלטו מכף המות - נסגרים בפניהם שערי הארצות והם נופלים מן הפח אל הפחת. תמיד התקנאתי בכם החיילים בתלבשתכם בהלוחכם ובחובתכם שמלאתם. אולם היום גדולה קנאתי שבעתיים. מי יתנני חייל ואצא עמכם לקרב לנקם נקמת דמי עוללי ישראל הנשפך כמים בידי פריצי החיות. דע החייל כי לא לשוא חרפת נפשך והנך עומד במערכת הלוחמים. כולנו מעריכים אתכם החיילים ועוקבים בהערצה אחרי מעשיכם. מתגאים בנצחונותיכם ומשתתפים אתכם בצערכם בעת תבוסה.

הננו שולחים לכם ברכת הצלחה ונצחון על אויבכם. כאשר נצחו אבותינו המכבים את היונים ופרקו עול האויב מעליהם כן תעלו ותנצחו אותם ותביאו את בשורת החופש והשחרור לעם ישראל הנדכא והמעונה.

בהוקרה והערצה

שלך מנחם בקר

כמדי חג הננו פוקדים אתכם החיילים בשי גם בחג חנוכה זה. איני יודע לידי מי מכם, החיילים, יפל מכתבי זה אך יודע אני כי יגיע לידי חייל עברי הנאמן לארצו ולעמו שיצא להגן עליה ועל בניה ולהשיב לה את כבודה שחולל בידי אויבים אכזריים.

בימים אלה מגיעות אלינו ידיעות מחרידות על ידי הרדיו והעתונים על רציחות ושחיטות יהודים בארצות הכבוש. על ערים שהושמדו על כל יהודיהם, זקנים נשים וטף. היטלר וחבר כנופיתו המרצחים אשר הגיעו בהשתוללותם ובאכזריותם למדרגה האיומה שעוד לא היתה כמוה בהסטוריה וחבר מרצחים אלה גמרו להכחיד ולמחות את עם ישראל מעל פני האדמה, הולכים ומגשימים תכניתם זו.

מאות אלפי יהודים נרצחים בזמן האחרון ודמם נגר כמים. מטביעים תינוקות במי הנהרות. זורקים ילדים מהקומות הגבוהות וראשיהם מתנפצים למדרכות ולכבישים. גברים ונשים מומחים בגזים ברעב ובפרך. זקנים וזקנות נרמסים ומתענים מבלי רחמים וכל הארצות

20.3.42

יום ו' ב' ניסן התש"ב, ראשון לציון

שלום רב לך חייל יקר !

איני יודע לידי מי מכם, החיילים, יפול מכתבי זה ואיני יודע לאיזה מקום יגיע מכתב זה, אך יודע אני כי יגיע לאחד מבני עמי הלוחמים לחרות.

לכן, דע החייל כי לא לשוא אתם נלחמים אי-שם במדבריות לוב בציה ובישימון או בערבות רוסיה בין סופות השלג הקור והצינה. דעו, כי אנו עוקבים אחר מהלך המלחמה יותר משאר העמים ובעקר שמחים אנו לשמוע תהילתכם.

בצאתך למלחמה אין אתה עומד בודד בקרב כי רבות הנפשות, נפשות אחים, העוקבות אחר גבורתכם וזה האות. ראה: כי מדי פעם בפעם, מדי חג בחגו מעלים אנו היושבים בכפר ובעיר את זכרכם לפנינו ופוקדים אתכם הנלחמים בחזית ובמערכה במנחה ובמחנה. ואתה החייל, לחם באמץ כי אלפי בני עמך כקטן כגדול מצפים לנצחונכם ולולא אתם הגבורים המגינים המחרפים נפשם למען עמם ומולדתם, לולא אתם כי עתה דעך כוכב העם. אתם הנכם היום ראשי העם. עליכם השליך עמכם את יהבו כעל משה ואהרן המצילים ממצרים, כעל עזרא ונחמיה המושיעים מפרס ובבל - כן הטיל היום עליכם הגורל להציל את עמכם מהחיה הדיקטטורית ויד הרשע. לחם בעז ובגבורה תחת דגל עמך ומולדתך.

חזק ואמץ חייל עלה והצלח.

בהערצה והוקרה

ש ל ר

מנחם בקר

תלמיד כחה ה' ו

מכתבים אל ומאת המורה שרה

רחובות, י"ח תשרי תש"ב

למנחם היקר שלום.

חן על ברכתך לקראת השנה החדשה. כל אות זכרון ממך גורם לי כל פעם מחדש חוית חג ועולים על זכרונך מקרים מאותן השנים ונזכרת אני בחבוריך היפים. חיבורים של תלמיד כחה ב' וכתה ג' וחבור אחד נחרת בזכרונך במיוחד והוא מזמן היותך בכחה ב'. זה היה חבור פוליטי על שלטונו של היטלר ועל הצרות הרבות שגרם לעמנו. החבור נכתב במשך שעות אחד והשתרע על שלשה עמודים. ובסוף כתה ג' יבול רב: מחברת מלאה חבורים מפליאים בגיל זה ועוד הרבה זכרונות על מנחם התלמיד המצויין והילד המנומס. אני מקוה שבגרותך איננה מבישת את ילדותך ועל כל מעשיך ועל דרך חייך שבחרת בה הנני משתוקקת מאד לדעת.

אם לא יקשה עליך: אנא, שב וערוך לי מכתב ואחשוב לי זאת לזכות גדולה ולשכר טוב על עמלי.

שנה טובה לך ולהוריך היקרים.

ש ל ר

שרה

ד"ש מצבי והבנים

בן ארבע

בן שלוש

ראשון לציון, כ"ה בחשוון תש"ד

מורתי החביבה !

ראשית רוצה אני לבקש את סליחתך על אחורי בכתיבת מכתבי זה. שמחתי מאד לקבל את מכתבך, והנני מודה לך מאד עליו. מאד התאכזבתי בבואי לבקרך ולא מצאתיך, ויותר הצטערתי בשמעי כי חולה את. מה שלומך עתה? אני רוצה לקוות כי לאחר המנוחה חזרת לאיתנך. נא כתבי לי על זאת.

(שמחתי כמו כן לשמוע כי מתנתי הדלה מצאה חן בעיני יצחק, ואף אני חושב זאת לי לזכות להביא לו את מתנתי ליום הולדתו).

הנני מודה לך מאד, מורתי היקרה, על הזמינך אותי לנשף שהנכם עורכים. בהסכמת הורי אענה ברצון לבקשתך ואבוא אם אך אוכל.

בקשתיני לכתוב על הלמודים על הכתה ומחנכה. הנני ברצון לכתוב לך על הכל.

מחנך כתתנו השנה הוא מר עדיני. ואני חייב לומר לך כי קצת קשה היה לכתה בתחילה להסתגל אליי, לאחר שלמדנו שנתיים והתרגלנו לידו הרכה של האדון ידליו, כי האדון עדיני קשה ותקיף יותר בדרישותיו מאת

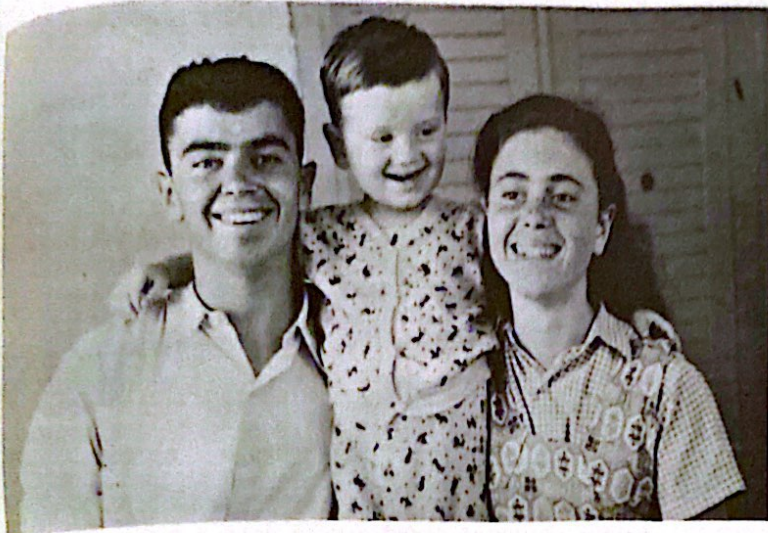
ד"ש לבבית לכם מהורי !

התלמידים. אולם נראה כי תצמח מזה גם טובה להרבה מהתלמידים שהיו קודם קצת מן המתרשלים והמפגרים. אני כשלעצמי איני מתקשה ביותר בשעורים ורק לעתים לפני בחינות רבה העבודה ויש שאני יושב עד שעה מאוחרת. אגב - ערכנו אתמל אזכרה לנשמת הברון רוטשילד שבה השתתפו הכתות ז' ח' חבר המורים והמנהל ואני השתתפתי בה בקריאת חבור שכתבתי על הברון רוטשילד ופעולותיו לטובת בנין הארץ והישוב. בדרך כלל נחשבת כתתנו לטובה יותר מהכתה המקבילה חוץ מחשבון ובזה אין ספק כי רב חלקך את, מורתי החביבה. כי את הנך שנתת לנו את היסוד והדחיפה הראשונה ואם הגענו ועומדים אנו כיום בדרגה זו, הרי בצדק יכולה את להתגאות בזה ואנו תלמידיך זוכרים ונזכרך בהוקרה ובהערצה.

היי שלום ובריאה מורתי החביבה ושלום רב למר פלטר וליצחק הקטן.

תלמידך הזוכרך באהבה והוקרה

מ נ ח ס

מאגרותיו
בעת השירות

6.7.48

לפני צאתו לאימונים - 1948

טוראי מנחם בקר
פלוגה א' מחלקה א'
דאר צבאי 290
צבא ההגנה לישראל

אבאליה אמאליה עדנליה ודודיק יקרים !

מכתב זה נכתב עם דמדומים ובתנאים מאוד לא נוחים, כך שתסלחו לי על הכתב הסגנון והתכן הלקויים. לאמתו של דבר נועד מכתב זה לשמש לכם עדות שהגעתי בשלום הלום, וכן לדרבן אותכם לכתיבה.

- - -

זכרו כי כל מלה מתקבלת בחבה וכל מכתב יקר.

- - -

אוהבכם חזק

מ מ י

(מספר הזכרונות)

למנחם, תלמידי היקר !

אהבתיך וכבדתיך על האהבה והכבוד שרחשת תמיד לזולתך.

אהבתיך על עיניך המביעות תמיד צמאון לדברי תורה ולתשובותיך הקולעות שנשמעו תמיד מתוך מתינות ונחת.

לעולם אזכורך באהבה

וזכור גם אתה את מורתך לשעבר

שרה

רחובות, ד' בחשון, תש"ד

רחובות, יח' בחשון, תש"ד

מנחם יקירי !

אני מצטערת מאד שלא היתה לי עד עכשיו אפשרות לגשת לראשון-לציון ולהודות לך בעל פה על בקורך המלבב אצלנו. כיון שמן הנמנע הוא שגם בימים הקרובים אוכל להיות אצלכם ולהודות לך - ע"כ החלטתי לעשות זאת לעת עתה במכתב.

מנחם ! דע שלא היו לי, וגם אין, תלמידים רבים כמוך ולכן כל פגישה ושיחה אתך משפיעות עלי כטל על נפש צמאה. הצטערתי מאד שלא מצאתני בבית, אולם הדרך המפרידה בינינו כה קצרה היא, שלא קשה יהיה ליצור הזדמנות שניה לפגישה.

הנה הולך ומתקרב חג החנוכה, אנו מכינים כאן נשף גדול בבית הספר. אני מזמינה אותך ומקוה שהוריך היקרים יאפשרו לך לבקר אותנו ולהשתתף בנשף. אה המועד הנכון עוד אשוב ואודיעך.

את ספר הזכרונות אני שומרת מכל משמר ואשתדל להחזירו לידך בהזדמנות הקרובה.

מה שלומך? איך הלימודים השנה? מי הוא מחנך הכתה?

כל זה מעניין אותי מאד ואם זה לא יכביד עליך אבקש לכתוב לי ולהודיע מכל הנשמע בכתה בכלל ואצלך בפרט,

שלום לך וכל טוב,

מורתך אהבתך,

שרה

ד"ש לבבית להוריך היקרים.

סיום הגמנסיה

התכנסנו כאן הערב לחג את חגנו הכפול, את סיום למודינו ואת חג יובל העשור לקיום הגמנסיה. עצם קיום המוסד הנו תעודת כבוד למושבתנו, תעודה שנרכשה הודות להתמסרותם ועבודתם הפוריה של מנהל הגמנסיה חבר המורים וועד ההורים. אנו התלמידים, שהיינו עדים להתפתחותו וגדולו של בית ספרנו ראינו את המכשולים הרבים שהיו זרועים על דרך התפתחותו והודברו הודות לרצון עז ועבודה ללא לאות. ובסקרנו כיום את הדרך שעבר המוסד בטוחים אנו כי עוד נכוננו לו ימי שגשוג וזהר.

תקופת למודינו בגמנסיה נושאת את חותם מלחמת השחרור והקמת המדינה. רצה הגורל ובימים אלה התגשם חזון שנות אלפיים - הוקמה מדינת ישראל.

אף אנו, התלמידים, זכינו להטות שכם במאמץ העם. העובדה שאנו המחזור הראשון שסיים חק למודיו במדינת ישראל החפשית מחייבת שמחה כפולה. אולם בכל זאת אין שמחתנו שלמה בזכרנו את חברינו לספסל ולמוסד אשר נפלו במלחמת השחרור ובמותם הנחילו לנו את הנצחון. שמש ינון לעד בקרבנו, יהא זכרם ברוך.

עם סיום חק למודינו נפרדים אנו מכתלי בית הספר ונושאים עינינו אל צפונות העתיד. שונות הדרכים בהן נלך, מי לנשק ומי למשק ולתעשייה ומי לרכישת תורה והשכלה. אין איש יודע מה צופן לו המחר, אולם אחת נדע: דרכינו תהיינה שלובות בגורל עמנו וארצנו.

וכמה דברי פרדה אליכם חברינו הצעירים. אתם בני המחזור הבא תופסים את מקומנו. מהיום אתם הנושאים בתפקיד הבכור במשפחת הגמנסיה ועליכם לשמש מופת לחבריכם הצעירים. מלאו באמונה את חובתכם.

שאו ברכה להצלחה בלמודיכם ובמלוי תפקידכם בעתיד.

ובסיום דברי רוצה אני להודות לכל הנוכחים שבאו לחלק עמנו את שמחתנו.

ולכם מורינו נתונה הערכתנו על טפולכם המסור ועל התורה שהקנתם לנו. זכורים לנו ימי המאורעות בהם קיימתם את הקשר עמנו ממש מתוך חרוף נפש. נזכור במיוחד את מאמציו העל אנושיים של מנהלנו מר קורי אשר לא חס על בריאותו בעת חליו והמשיך לבוא וללמדנו על אף היותו זקוק למנוחה והחלמה.

לכלכם, מורינו היקרים, נתונה תודתנו והוקרתנו. עמל רב השקעתם בנו, אולם בטוח אני כי יש שכר לפעלכם. עוד תהיו גאים על דור בוני המולדת אשר חלקכם רב בעצוב דמותו הרוחנית.

פ ר י ד ה מ ב י ה " ס

נאום הפרידה בסיום ביה"ס חביב

מורים, הורים, חברים יקרים, אורחים נכבדים!

התכנסנו היום לחוג את חג סיום למודינו, משנה חג הוא לנו היום. חג הסיום וחג היובל, יובל ה-60 של בית ספרנו. וכבוד רב הוא לנו להיות חולית היובל בשרשרת המחזורים של בית ספרנו.

במעמד זה, לאחר 8 שנות למוד בין כחלי הבית הזה, לאחר 8 שנים של מאמצים מצד מורינו, אשר לא חסכו עמל להעניק לנו ידיעות עוד ועוד, רוצים אנו להביע להם את רחשי תודתנו על כל זה. בראש וראשונה למנהל בית ספרנו, הא' קרון, נתונה ברכתנו ותודתנו על מסירותו הרבה במאמציו להסדיר את חיי בית הספר להעמידם בתנאים נוחים ללמודינו. לא' יוסיפין אשר ליוונו במשך כל שמונה השנים. למחנכינו היקרים הא' עדיני וא' אלפרין, ששקדו על למודינו, ולוונו בחנוכה עד היום. לכם הננו מביעים את רחשי הוקרתנו ותודתנו בחרמנו, על שמכם ועל שם מר קרון, עשרים לאי"י למגבית ההצלה. דרך זו נראית לנו כבטוי הנכון והחזק ביותר לרחשי התודה, אשר אנו רוחשים לכם.

לא' גונדלמן וא' סלומון אשר הניחו לנו יסוד בלמודי הטבע וכתיה"א. לא' שליטא אשר למדנו תנ"ך ודה"י, לכל המורים אשר חנכנו בכתות הנמוכות. הא' ידלין, המורה רחל, המורה שרה, א' מרגלית וא' שרשבסקי. כולם יבואו על הברכה על היסודות הראשונים שהניחו ושעליהם יכלו לבנות המורים שבאו אחריהם. לא' הוכברג אשר למדנו לשון חדשה והרחיב את ידיעותינו בה.

בהזדמנות זו אנו מברכים אותו בשנית לנשואיו ומגיישים לו תעודת עצים על שמו.

לכל המורים המקצועיים אשר נתנו לנו את האפשרות לפתח את כשרונותינו גם בשטחים אחרים: בבשול, מלאכה, זמרה וציור. לא' רוזנברג אשר פתח את גופנו ועם זאת שקד גם על תקון המשמעת והאופי שהובאו לידי בטוי בשעורי ההתעמלות.

לאחיות גב' קרלן, גב' קליינמן, החברה אלישבע אשר טפלו בנו בדאגה ומסירות ושקדו על שמירת נקיונותנו ובריאותנו. ולאחרונה למורנו הותיק מר רוזין שנתן לנו מזמנו שלא על מנת לקבל פרס ולמדנו הנהלת פנקסים. לכל אשר טפלו בנו ולוונו במשך שמונת שנות הלמודים, לכלכם מורינו היקרים נתונה תודתנו. יכולים אנו להבטיחכם נאמנה כי לא לשוא היה עמלכם, וכי נוסיף ללכת בקו זה שהתויתם לנו ולשמר על תורה זו שהשרשתם בנו ולהיות תלמידים טובים ובנים נאמנים לעם ולארץ. יהיה זה לכם גמול ושכר בעמלכם הרב.

בהזדמנות זו הננו שולחים את ברכותינו ותודתנו לאותם המורים שאינם עמנו היום, ואשר חלקם רב בחגנו זה. ועוד ברכות אל חברינו האלמונים, אל רבבות ילדי ישראל הנמקים בגולה, אל רבבות האומללים שנתיממו מאב ומאם ונשארו באין גואל ומושיע. לשלומם אנו מתפללים ומקוים שבקרוב יצטרפו אל מחננו, שמחתנו לא תהיה שלמה כל עוד חברים אלה אינם עמנו.

לצערנו וכאבנו הרב השבתה שמחתנו עם מותה של חברתנו חניכה בית ספרנו יהודית גולדשמיט ז"ל. אנו משתתפים בצערם של ההורים השכולים של מוריה וחבריה.

ולכם חברינו הצעירים הנשארים אחרינו, קבלו ברכותינו, ברכת חברים נאמנה להצלחה והעפלה. תקותנו כי חג סיומכם אתם יוחג יחד עם כל ילדי ישראל במולדתנו הנגאלת.

טוראי מנחם בקר
ד.צ. 290
צבא הגנה לישראל

אמאלה אבאלה עדנהלה ודודי יקרים שלום רב ו

מנצל אני הזדמנות זו שאמנן נוסע לשליחת מכתב קצר זה. ראשית אני בקו הבריאות ולכן אין לכם מקום לדאגה. כפי שכבר כתבתי לכם האכל פה טוב למדי והולך ומשתפר. גם השכון לא רע. בכל אופן, הקור אינו מזיק לי גם התנאים הסניטריים לא רעים, כך שאני די מפסוט פה. אמנם מורגש לעתים חסרון הבית העדר חיק המשפחה ואולם בכל זאת עודני מסוגל להתגבר על רגשות אלו, ואקוה שהודות לקשר המכתבים שהתהדק ביננו אוכל לסיים את חדשי האמונים מבלי להזדקק לבוא הביתה בדרך בלתי רצויה.

החיים במחנה די מענינים הודות להוי המיוחד שיצרנו באהלנו, הודות לחברה המצומצמת שהצלחנו לגבש והודות למייכ שלנו שאף הוא היה פעיל בתנועת מכבי-צעיר כך שיש לו נסיון והבנה בארגון חיי חברה. נוסף על כך אני מקווה שבקרוב יגיע אלינו חיים עזרא שישאר פה בקביעות.

מרב חפזון שכחתי להזכיר את מכתבכם שקבלתי מצורף לחבילה עיי דודיק נסימוב ובאמת אני אסיר תודה לכם עליו והנני תקוה שמעתה תמשיכו ביתר און בכתיבה. חושבני שאין צורך לכתוב לכם על ערך המכתב הבא מן הבית לבן אי שם, לא רק שהוא מזריק מנת עודד, אלא הנני חוזר ולו גם בדמיון לאותו הוי חיים לו הייתי רגיל בהיותי בבית. ואולם הזמן קצר ועלי לסיים כבר, ולכן היו שלום וקבלו את מטר ברכותי ונשיקותי.

בנכם מ מ י

מאת טוראי מנחם בקר פלוגה א' מחלקה א' כחה א'

הנדון: בקשת חופש.

הנמוקים - זה עתה נודע לי מפי חבר שחזר מראשון-לציון על מותו של בן-דודי בעת פעולה לפני יומיים. ידוע לי שבשיחה הייתי מסוגל להסביר ולהבהיר את רגשותי והמצב בו אני שרוי עתה ואולי לשכנע את המפקדים בצדקת בקשתי ואולם אינני נוקט בדרך הנ"ל היות וברור לי שלא אעצור כח לכבוש רגשותי בעת דברי על הנושא הכאוב הנ"ל.

לא רבים הם בני-דודי ואולם אמנן הי"ד היה היקר לי ביותר. למרות היותו מבוגר ממני בשנתיים היה לי כאח וכמורה. יחד גדלנו ואכן נקשרנו למעלה מן המשוער. לפני כ-8 חדשים ראיתיו בפעם האחרונה לפני צאתו לנגב מאז רק שמעתי אודותיו. בהתקינו שדה מוקשים נהרג.

הנני מבקש בכל לשון של בקשה לעשות המכסימום למען תת לי שחרור. מרגיש אני כי לא אוכל להמשיך באמונים כל עוד לא אחזור לראשון להתיחד עם זכרו בחיק משפחתנו. ידוע לי שלא רק שאנכי אינני מסוגל לעבוד אלא משרה אנכי רוח תוגה על יתר חברי לאהל, מוקיריו של בן-דודי, והנני מסיים שוב בבקשה נמרצת לקבל החופש.

טוראי מנחם בקר

אושר ו תן לני"ל חופש עד יום שני.

טוראי מנחם בקר
צבא ההגנה לישראל

דודה שולמית יקרה

מנצל אני שעת דמדומים לאחר האמונים, לכתיבת שורות
אלו, מרחף אני בעולם הרהורי, הרחק מן ההוי השמח
השורר כרגיל באהלנו.

יודע אני כי זקוקה את עתה לעדוד ונחמה, אולם למרות
מאמצי, מסופקני אם יעלה הדבר בידי, כי אני עצמי
עודני לפות ומחוץ בצבת הכאבים והזכרונות המדכאים.
ולאמתו של דבר, אחת ממטרות מכתב זה היא לגול את
האבן הכבדה המעיקה כרגע על לבי.

יושב אני תוהה ועיני נעוצות במסגרת שחורה ושאלה
אחת מנקרת במחי - היתכן? האמנם במסגרת אבל זו רשום
אותו שם יקר? היש משהו בעולם שיוכל לקפד חיים כה
רעננים? מנסה אני להשלות את עצמי ולענות: לא ולא
ועיני צופה אותה דמות איתנה, מוצקה ויקרה, כלה
שופעת חיים, מרץ יושר והבנה. אזני קולטות קטעי
דברים שנאמרו, אי-פעם, דברים אשר לגבי לא יסולאו
בפז. מחשבות ורעיונות שהיו אחד הגורמים המכריעים
בסלילת דרך חיי.

עוד משחר ילדותי היה נוני האהוב עלי בין בני
המשפחה. נפשי נקשרה בנפשו קשר בל ינותק. אהבתי
אותו בכל ישותי, אהבתי בשל ישרו, אמץ לבו,
מסירותו ובשל דבריו שהיו נאמרים בהגיון ויצאו מלב
כן. התכונות, הללו שהיו טבועות עמק בנפשו עשוהו
אהוב וחביב על הכל. תמיד האזנתי לעצותיו. מדי עבור
עלי משבר נפשי או בעת עמדי לפני מבצע בעל ערך,
תמיד הייתי שואל לחוות דעתו של אמנון ונוקט דרכי
בהתאם לדעתו. ולא רק לי היה אח ומדריך, יודע אני
כי רבים תלו בו אמון רב והסכיחו לדבריו.

לא לשוא כה האמינו בו: תמיד עשה כמיטב יכולתו
לעזור לזולתו, ורצונו לחמוך בזולת התבטא אפילו
במעשים קטנים. וזכורני הרבה מעשים קטנים המעידים
על תכונתו זו. עמוק נחרת בזכרוני המסע למוחרקה בו
נשא "גוף" את תיקי כל הכושלים, עודד את המפגרים
והכניס רוח חיים ורעננות בלב כלנו אשר היינו כבר
תשושים ויגעיים. תמיד חלק את שלו עם חבריו והדאגה
לחברה היתה אצלו ראשונה במעלה, עוד לפני דאגתו
לעצמו. תמיד היה מתנדב בעת צורך, תמיד נחלץ לפני
המחנה והיה מופת לכל בעז רוחו ונאמנותו.

בחרדה שמרתי על יחסינו ולא מעט הרהרתי אחר מעשים
שהיו עלולים לפגם ולו גם בסיב אחד מן החוט שקשרנו.

אינני רוצה לספר לך על אותו יום קודר בו נודע לי
דבר האסון, היות וגם אני נמנע מהזכר בו ואין
ברצוני להוסיף כאב על כאבך. מאותו יום כמעט לא
ידעתי שמחות למרות אורית העליזות השוררת באהלנו.
ואולם גם בשעת שמחה היתה אש ההתלהבות דועכת מיד
לזכר מחשבות נוגות אודות אותם פנים חביבים שכה
אהבו לשמח, אותו חיוך שהיה מביע חביבות וכנות.

יריות התותחים הרועמים בסביבה ומבשרות קרבות,
מזכירות את כל הקרבות האחרונים שהנחילו לנו שפע
של נצחונות. אך לאמתו של דבר היתה חדותי לנצחונות
פגומה למדי, כי אור חדות הנצחון הועם לא מעט עיי
המחשבה שדוקא אותה נפש שחלקה כה רב בנצחונות,
שהשקיעה כה הרבה והיתה תמיד נכונה להקרבה, אותה
נפש שכה ערגה ונכספה להתבשר בנצחון, לאחר חדשים
של סבל ומאמצים אל אנושיים, דוקא אותה נפש לא
זכתה לשמע בשורות מעודדות אלה.

אין ביכולתי להמשיך, כי זה כבר נשמעה השריקה, ולכן
אאלץ לסיים. רציתי רק להזכיר לך, דודה שולמית יקרה,
שדברי פרידתך ממני נחרתו עמוק בלבי. אשתדל ללכת
בנתיב שנוני התחיל לסלול והתוהו לי. תמיד אהבתי
בחייו, ובמותו, זכרו לא ימוש לעד מלבי.

בן אחותך אוהבך מ.ב.

13.7.48

טוראי מנחם בקר
פלוגה א' מחלקה א'
דאר צבאי 290
צבא ההגנה לישראל.

אבליה אמליה דודיק ועדנליה יקרים !

כותב אני בחטיפה שורות אלו כשכולי דרוך וארוז. אנכי מרגיש טוב. אמנם עדין נתון אני בצבת הצער והדכאון,
אולם העבודה הרבה והעיפות עוזרים לי להשתחרר את אט ממנו.

כידוע לכם נסתיימה ההפוגה והחלו הקרבות ואולם אנחנו נשארים לעת עתה במחנה אמונים ולא נצא לחזית. היו
שקטים, אנו רחוקים ומתרחקים מן החזית. אנכי מקווה להתראות בקרוב עם הדסה בקר וורדה... היו שלום !

אוהבכם מ מ י .

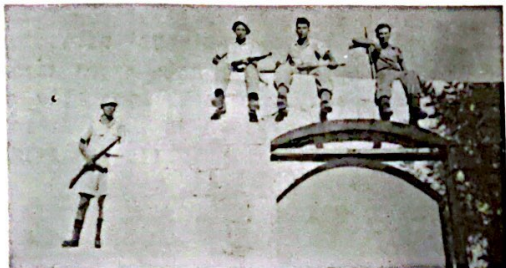
מסרו לדודה שולמית היקרה שאינני כותב מפאת חוסר זמן ואולם אשתדל לעשות זאת בזמן הקרוב. מסרו לה
את רצוני העז לנחמה ולעודדה. נאלץ אני לסיים.

אוהבכם מ מ י .

16.7.48

גוף. אינני רוצה להוסיף כאב על כאבכם ולספר לכם רחשי לבי אני. ואולם, עד עתה אינני יכול להשלים עם אותה מסגרת שחורה בעתון, שבחוכה רשום השם היקר. לא אחת צפה לפני עיני הדמות האיתנה המוצקה שופעת המרץ וכח חיים ואזני קולטות דברים שנאמרו אי פעם מלב טהור ואוהב, מחשבות יקרות צלולות והגיגות שהיו אחד הגורמים הנכרים בסלילת דרך חיי. וגם בשעות שמחות, כשקולות הצחוק מהדהדים באהל ורוח של עליצות אופפת את הכל. יש ולפתע מתכווץ לבי בהזכרי בפנים יקרים שאף הם כה אהבו לחייך לצחק ועתה נדמה אותה בת צחוק, ולנצח לא נזכה לראותה. ומדי יום, בעת התקבל העתון, בכליון עינים ולעיני כל משחירות האותיות הגדולות המספרות על נצחונותינו והנחתת מהלומות ותבוסות לאויב. ידיעות הנוטעות בטחון תקוה ושמחה בלב האדם ומה גם בלב החיל. ואולם שמחת הנצחונות הולכת ופגה, אש התקוה והחדוה הולכת ודועכת למחשבה שדוקא אותה נפש חביבה שחלקה כה רב בנצחונות אלו, אותה נפש בעלת רוח הקרבה ואהבת המולדת, שכה ערגה ונכספה לשמיעת הבשורות האחרונות, אותה נפש אינה מסוגלת יותר לקלט אותן.

אבל אין בדעתי להרבות השתפכות לפניכם ולספר לכם את אותן ההרגשות האופפות אותכם בודאי. יודע אני כי זקוקים אתם עתה לעדוד ולא להגברת מחץ הכאב. ויותר מכלנו זקוקה וראויה לכך דודה שולמית היקרה. ואמנם הנני משתדל ומתאמץ למצוא זמן שאוכל לנצלו לכתיבה

טוראי מנחם בקר
פלוגה א' מחלקה א'
דאר-צבאי 290
צבא ההגנה לישראל

אבליה אמליה עדנ'לה ודודיק יקרים ו

זה עתה קבלתי מידי דודי את החבילה בצרופ המכתב. דקות מספר לפני כן קבלתי שני מכתבים עיי הדאר, כך שהיה לי יום הדוק קשרים עם הבית. אם כי התמונה שנתקבלה בדמיוני בצרופ העובדות שקראתי די עגומה, על כל פנים שמחתי מאד לחזות בדמיוני לרגע קט את הווי ביתנו בימים אלה.

כפי שידוע לכם מפי יגאל הריני נמצא במחנה החדש שדרך אגב קרוב למחנהו הוא. המחנה קטן יותר ואולם מרוכז ונחמד יותר. המעבר מן המחנה הישן לחדש בצע עיי פלוגתנו בלבד בצורת מסע לילה חמוש. מובן שבעקבות מסע זה הגענו כמעט לאפיסת כוחות ודרך אגב לבנכם היה הכבוד להיות מקלען דהיינו לסחב ברן כל המסע. במשך מספר ימים הצלחנו לחדש את ההווי השמח שלנו ואף להוסיף עליו. בעצם אנכי מבסוט מן המעבר למחנה החדש. אמנם הדרך הביתה תקשה עלי יותר, לעמת זאת התנאים פה טובים יותר. עם זאת הנני מכיר שטחים נרחבים בארץ. כי בכל עת צאתנו לשעור איש אנו נוסעים באוטובוסים לסביבות שונות מחוץ למחנה. סביבות ההולמות את תכן השעור.

יושב אנכי עתה לעת ערב ומנצל את מעט זמני הפנוי עד עתה הייתי עסוק... בקולנוע. הראו לנו סרט מקצועי צבאי וכדאי לציין שהאחרון גרם לי ספוק רב על היותו משכנע וברור. מבחינה למודית היה זה המדריך הטוב והמשכנע ביותר בהדגמותיו עד עתה.

באשר למצב רוחי והרגשתי, אמנם האוירה השוררת באהל שמחה למדי, מה שמקל עלי קצת לשאת את נטל הצער וההרהורים. עודני נחוץ בצבת האיתנים של הרהורי הצער והכאב אודות נוני ואל זאת הצטרף כאבו של קובי על מות ארקה. לעתים עלי להפרד מן ההווי הרגיל ולהתייחד עם עולמי הפרטי בו אנכי שקוע במחשבות על

אליה, כי אינני רוצה לכתב לה בשטחיות ועל רגל אחת. האמינו לי כי האמונים מיגעים ביותר וגוזלים ממני אפשרות כתיבה זו. ואולם אל תקבלו, ולו גם לרגע קט, רשם שהאמונים כה מעצבנים. לא ולא. אמנם מזיעים ומשקיעים מרץ, און וכח ואולם ישנו גם ספוק רב מן העבודה, כי הנני מתחיל להרגיש בעליל כי נכנסתי למסלול חייו של החיל. הצטרפתי אל דעת מפקדי הדוגלים בסיסמא "זיעה חוסכת דם" ומוטב להשכים להתעמלות בוקר עם נזלת, להשרט מגדר החיל באמונים מאשר...

אסיים בתודה רבה על החבילה והמכתבים, שרצוי שיגבר קצב כתיבתם בברכת עדוד ונחמה ובעקר לדודה שולמית.

אוהבכם חזק

מ מ י

נ.ב. ד"ש חמה לכל בני המשפחה. לעדנה לא כתבתי לחוד מחוסר זמן.

* * *

אבליה אמליה עדנלה ודודיק יקרים !

הנני מבקש סליחתכם על כתיבתי המועטה בזמן האחרון ואולם חוזר אני על תרוצי הידוע שהגורמים לכך הם עיפותי וחוסר זמני. אל תתמהו למכתב הארוך שנכתב לביבי, כי הרגשתי חובה לעצמי לענות לו במכתב הגון על מכתבו הארוך והיפה. מכתבי לביבי תוכלו להודע פרטים על מצבי ואקוה לכתוב לכם ביתר פרוט על כך בהקדם האפשרי. וחוזר אני ומדגיש שוב אל יתקבל אצלכם לרגע הרושם המטעה מיסודו שאני מתיחס בזלזול לכתיבה. לא ולא ! זוכר אני אתכם ללא הפוגה ומעלה אתכם תמיד על ראש שמחותי, נכסף אני אליכם והוגה בכם. עמוק עמוק נחרת בלבי היחס העדין והאוהב שאני זוכה לו מדי הגיעי לחופש. מי עוד כמוני מרגיש ברגעים אלו חיק חם של משפחה אוהבת מהו, אבל מפקד המחנה והזמן הם הקובעים פה את אורח חיי והם מאלצים אותי להתנהג בנגוד לרצוני ושאיפתי הטבעית. ובכל זאת בקרוב אכתוב לכם.

ד"ש לכולם לטבא ודודה שולמית במיוחד.

אוהבכם חזק מ מ י

28.7.48

טוראי מנחם בקר, פלוגה א' מחלקה א'
דאר צבאי 290
צבא ההגנה לישראל.

לסבא היקר שלום רב ו

בחרדה רבה שמעתי על מחלתך, וידיעה אחרונה זו
הניעתני לכתוב אליך באופן דחוף. הקשר בינינו אמנם
רופף, ואולם מובטחני שתוכל להודיעני על שלומך
בהקדם האפשרי, כדי למנוע ממני דאגה והרהורים נוגים.

באשר לי הריני בריא בהחלט. ישנה אפשרות שבקרוב,
כלומר בעוד 10 ימים לערך, יסתיים המחנה. אי לזאת
אל תרבו לכתוב לי פן לא אקבל את מכתביכם. העבודה
במחנה מתנהלת כראוי וגורמת לי ספוק-מה. בימים
האחרונים נערכו לנו מטווחים שעוררו אצלנו ענין רב.

היום קראתי בעתון אודות מצעד צבאות ישראל בת"א.
העתונים הרבו לבשר בזמן האחרון על נצחונותינו
ותבוסות האויב.

לכאורה, זוקפים רבים את הקמת מדינתנו לזכות הנוער
הישראלי הלוחם בגבורה ובהקרבה. ברם כל אדם היורד

קצת לעמקם של הדברים ומנסה לעמוד על גורמים
ראשונים להקמת המדינה, ברור לי שמיחס ערך לא ישוער
לראשונים שהניחו את היסוד להקמת המדינה. אותם
גבורים שלחמו לא רק בשכנים הפראים אלא גם באיחני
הטבע, במדבר ובקדחת. אותם גבורים שלחמו ללא עורף
מעודד ולא זכו להתענינות עולמית ולאהדת מליונים.
אותם שעלו מתוך הכרה עמוקה נכונות ואהבה למולדת
וחופש. וגם אתה, סבא יקר, נמנה עם אותם גבורים,
ועל זה גאותי. ובבוא היום, ויודע אני כי אותו יום
לא ירחק, בו אצא אני לקרב, אדע כי הנני בן למשפחה
בעלת מסורת מלחמתית ואעשה כמיטב יכולתי לא להוריד
קרנה של משפחתנו.

סבא חביב, כותב אני שורות אלו בהיותי על המשמר
ב"קלבוש" ועם כל מאמצי להתרכז במסגרת הכתיבה, כבד
עלי הדבר ונאלץ אני לסיימו, ואולם אנכי תקוה לכתוב
בהזדמנות הראשונה. ולפני סיימי הנני שולח לך שוב
את אחולי להחלמה מהירה.

נכדך אוהבך

מ מ י

לקובי החביב שלום רב !

גוף היה לי כאח בחייו ובמותו ולכן הנני מסוגל להבין כה טוב את המצב בו אתה שרוי עתה. ארבעה מכתבים קבלתי מראשלי"צ וכולם מספרים בכאב על מות ארקה. העובדה שכה רבים נפגעו מהאסון הנ"ל ויחד עמך כואבים כאבך עלולה לשמש לך אולי קצת מקור לנחמה ולכן החלטתי לספר לך אותה. זכור כי ארקה מת מות גבורה - בקרב, בנפלו הוריש לך ולכלנו את האפשרות לחיות. בדמו, שהרוה את האדמה, קנה אותה לצמיתות והפכה לנחלת מדינת-ישראל. שאפנו למדינה עברית, לחיי עם בריא וחפשי במולדת מתחדשת, ועלינו לשלם בדם תמורת הנכס היקר תמורת החפש, זכור כי ארקה הלך מתוך הכרה והקרבה לקרב, ותהיה עובדה זו לך לנחמה ולגאווה.

קובי, יודע אתה שהכרחי לשלם תמורת החפש ומחיר יקר מאד ולכן תהיה גאותך על כך שאחריך היקר לך היה אחד מן הקדושים שקנו בדמם את היקר שבנכסי העולם.

קובי הנני מוכרח לסיים כי המיכ שלי כבר נוסע ויהא עלי להדביקו בריצה. קובי זכור איזהו גבור הכובש את יצרו (כאבו) חזק והתחזק !

זה עתה קבלתי את מכתביהן של שרה מרים ואסתר, ונחרדתי למקרא הידיעה על נפול ארקה בקרב. קובי ! תמיד הבנתי לרוחך וניסיתי להיות לך לסעד בעת מצוק, תמיד עזרתי לך ללכת בנתיב הנכון, ואולם הפעם קובי, דוקא משום שאתה כה זקוק לעדוד, לחיק, ליד מדריכה, דוקא עתה הנני חסר אונים לעזור לך, לנחמך. ראשית, אנכי רחוק ממך ולמרות שביכולתי, אם כי יכולת מוגבלת, לכתוב לך, הרי יודע אתה שאין מכתב כשיחה. אין באפשרותי להביע לך כל רחשי ומחשבותי. אין מילים על הנייר פועלות כאותן הנשמעות מפה לאזן. והיות ואינני נמצא לידך ואינני יודע מהו הלך מחשבותיך אין הגבת על האסון, קשה במקצת למצוא את אותן המילים המתאימות כדי לעודדך. זוכר אתה את הפתגם "אין חכם כבעל נסיון" ואין אדם שיוכל להבין לרעך כמו אותו שעבר משבר נפשי כזה, ואמנם אנכי הוא אותו אדם, כי במות גוף אבד לי היקר בבני-דודי והטוב בידידי ומדריכי, והאסון האחרון נתן בי אותותיו. משבר נפשי חמור מאד היה מנת חלקי בימים האחרונים ועד עתה הנני מתאמץ להחלץ מזרועות היסורים והדכאון שתפשוני כצבת.

ידידך בנפש הכואב כאבך

מ מ י

- - -

החלטתי לכתוב ראשונה לכלכם יחד ואח"כ לענות על המכתבים הפרטיים שיגיעוני. נכסף אני מאד לשמוע מפיכם על הנעשה בסניף ובחברתכם. אמנם שמעתי משהו על המחורש בסניף כיום מפי מדריכיתכם, ואולם מעוניין אני לדעת באיזה אור רואים אתם את המצב כיום. מהי השקפתכם על כך.

- - -

ברצוני להזהירכם ולהורותכם למען תגיעו אתם בעצמכם להכרה שחברה לא יכולה להתקיים באם אין בה עזרה הדדית, ויתור ומסירות. ידע כל אחד לכבוש את תאוותו ולותר לרעהו בשעת הצורך, ואז מבטח לו שגם חברו יעשה כן בהזדמנות אחרת.

- - -

זכרו שבדרך ההסברה ההגיונית יעלה בידכם לשכנע את יריבכם שיכיר בצדקתכם, ואז תחת שונא תרכשו ידיד. אינני רוצה להרבות בהטפת "ציונות" בתקוה שכל אחד מכם יגיע בעצמו להכרה בנחיצות קיום החברה, ובדרך נאותה. מתוך ידיעה ברורה שהריב הוא האויב הגדול וההרסני ביותר של החברה המבוססת.

הנכם מהוים כיום את קורס המדריכית של הסניף ומי יודע אם בעוד זמן קצר לא תהיו אתם עמודי התווך של הסניף. עליכם יהא מוטל תפקיד ההדרכה והחנוך בסניף אתם תעצבו דמויות וטפוסים. לכן שומה עליכם בראש וראשונה לחקן ולשפר עצמכם ככל האפשר. הגמלו מכל ההרגלים הילדותיים שדבקו בכם והתנהגו בהתאם לגילכם ועמדתכם. ושוב חוזר אני ומדגיש: זכרו את ההכרח בלכוד חברתכם כי רק בכוחות משותפים תוכלו לפעול ולבצע את המוטל עליכם. זכרו כי עליכם לשמש מופת לצעירים וזה בלבד גורם מספיק המחייב אותכם להתנהג

כראוי. ובכדי להגיע לאותו מצב של גבוש חברתי, עזרה הדדית, רצון לפעול וכו' - עליכם ללכת בדרך שיתוו לכם מדריכיתכם, להשמע ולציית להם כי הם כבר עברו ונתנסו בשלב זה, "ואין חכם כבעל נסיון", הלא תדעו זאת. ברור, אינני מתכוון לצייתנות מתוך עוררן. לא ויחסי הבנה ישררו בינכם לבין מדריכיתכם. הם יסבירו לכם וינמקו לכם מדוע זו הדרך הטובה מה מעלותיה, ולעומת זאת מה הסכנות האורבות לכם בדרכים הנלוזות.

ואולם אל לכם לסמוך רק על מדריכיתכם ולהטיל עליהם מעמסת החנוך, לא ולא ו עליכם להקל עליהם במלאכתם ולעזור להם ע"י חנוך עצמי שלכם. ע"י פעילות מצדכם, אם בפעולה עיונית ואם במעשית, אם בערב ששי או קומזיץ. ואז הודות לעבודה מתמדת, הודות לשתוף פעולה בינכם ובין מדריכיתכם מבטחני שעמלכם ישא פרי ואז תבואו על ספוקכם. אינני רוצה להזכיר פרטים ולא לנקב בשמות בידעי כי חברים עלולים להפגע, ברם כל אחד ימתח בקורת על עצמו ויוכח בטעויותיו. אנכי תקוה שלהבא יתקן דרכו וינקט בדרך אחרת נכונה יותר, מועילה יותר ומספקת יותר.

בברכה נאמנה להצלחה בכל שטחי החיים וביחוד בתנועה.

מ מ י

לידיעת כל התמימים ושאינם יודעים לשאול:
כתבתי היא:
מנחם בקר, חיל הנער הימי
דאר צבאי 176

נ.ב. דרישת שלום חמה לכל יתר הקבוצות בסניף על מדריכיהם. לרבות קב' "אורן" ו"ורד".

6.10.48

דאר צבאי 170
כ.ב.א.

לאהובה שלום רב !

- - -

לאחר מחנה האמונים בפרדס-חנה הצטרפתי לחיל-הים. את חדש המעבר ביליתי במחנה בת-גלים, במשך זמן זה ראיתי והסקתי רבות על הצי שלנו ועל ארח חיי המלח ולדאבוני נתאכזבתי לא מעט. אותם חיים שקסמו לי פעם ונראו לי כיפים ומזהירים, הועם זהרם ואבד קסמם. אמנם גם עתה מעדיף אני את הצי על פני החילות האחרים ואולם לא במדה כה גדולה כאשר עשיתי לפני זמן קצר.

בימים אלה נמצא אני בקורס מפקדי סירות המתקיים בסביבות כפר ערבי בצפון. המקום מרוחק אמנם מישוב עירוני, מה שמכביד במקצת על החיים, ואולם התנאים הגיאוגרפיים הולמים במדה רבה את צרכי הקורס. העבודה מיגעת ולעיתים אף מפרכת ואולם בכל זאת מספקת ומעודדת. ולי, שהייתי עד עתה נכרי לחיי הים, ישנן חויות והרפתקאות רבות בארח חיים חדש זה.

- - -

למרות היותי רחוק מענייני הסניף, מבעיות החברה במושבה, על אף היותי רחוק מספרות, מעתוננים ומבעיות שונות העומדות כרגע ברומו של עולם למרות זאת אינני חדל מהרהורים ואינני חסר התלבטויות. המחשבה המעסיקתני ביותר כרגע היא בעית השחרור. מעולם לא נסיתי להתחמק מחובה לאומית, ולא דחיתי תפקיד שהוטל עלי. לכן גם בבא עת הגיוס לא נמניתי עם אותם המתחלים והמסכנים שהקדישו רב מרצם ואונם להשחרר מן הצבא. ובכל זאת כרגע נמצא אני בסימן של התלבטות בקשר לשחרור. השורות האחרונות בודאי העמידו בפניך כמה דברים סתומים שמן הצרך להפיץ עליהם אור ולהבהירם.

- - -

המפקדה הארצית סדרה לי שחרור מן הצבא על מנת לעבוד בסניף. ואולם בהגיע עת השחרור נכונה להם הפתעה. אנכי מאנתי לנטש את הצבא ולו גם בשל עבודה בתנועה. אם ברצונך לדעת את השתלשלות העניינים כלה, ובכן - ארק'ה שוחח עם אבי, האחרון בא אלי על מנת לשכנעני לקבל את השחרור, ואולם מאמציו עלו בתהו.

1.8.48

טוראי מנחם בקר
פלוגה א' מחלקה א'
דאר צבאי 290
צבא ההגנה לישראל

אבליה אמליה עדנליה ודודיק יקרים !

- - - -

העבודה בימים האחרונים קצת קשה ואולם מספקת.

- - -

מה שעוררני להרהורים שונים ומובן שבראש וראשונה הצטיירה בדמיוני תמונת ביתנו, נזכרתי בחמימות חיק המשפחה, ונסיתי להשלוח עצמי ולשקוע באותו הוי הרחוק כיום ממני. אם כי ישנם סכויים שלא ירחק היום בו אוכל להרגיש זאת באופן מוחשי ולא להשלוח עצמי ואח"כ להתעורר ע"י שריקות ופקודות ולחזור למציאות.

מכתבי הקצר יעיד על זמני המגבל ועמכם הסליחה. אל תחשבו שאי כתיבתי נובעת מתוך הזנחה או זלזול. לא ולא ! הגורם לכך הוא רבוי האמונים. ואולם מדי פעם בכל זמן פנוי מעלה אנכי אתכם על ראש הרהורי. מחפש אני זמן לכתוב שוב לדודה שולמית ברם למרות מאמצי הדבר כבד ממני. בימים אלו אנו עובדים ממש עד אפיסת כוחות. כל זמן פנוי מנוצל למנוחה מרוכזת. השריקה מאלצת אותי לסיים ולו גם מכתבי נראה כקטוע וקצר וחוזר אנכי ומבקשכם סליחה על כך.

מסרו בבקשה ד"ש חמה לכולם ובמיוחד לסבא ולדודה שולמית. היו שלום והמשיכו לכתוב.

אוהבכם חזק

מ מ י

לדני השלישי והברכה 1

לאחר קבלת מספר מכתבים ממך ברציפות, יושב אני לענות לך. ואל יקל הדבר בעיניך כי זה זמן רב שלא נטלתי עת לכתיבת מכתבים. עובדה זו הגורמת אכזבת מה לך ולאחרים נובעת מן הסבה השכיחה והיא חסר זמן ותשישות גופנית התובעת בעז נצול ההפסקות למנוחה. ומה גם הימים האחרונים שהיו עשירים בבחינות ותחרויות ודרשו מאמצים גופניים לא קלים. נוסף על כך הרי ספירתי לך על האופנסיבה הגדולה של "צרות הבטן" שנפתחה עלי. אבל נעזב את ההתנצלויות והסליחות ונעבור לעצם המכתב.

ימים טובים הגיעו וממי הפך לטבח. כתתנו היום תורנית במטבח, דרך אגב אחת העבודות המאוסות עלי ביותר. מעדיף אני להתאמץ ולחתור במשך שעות רצופות מאשר לרחץ כלים מזהמים במשך שעה. ואולם צבא הוא צבא, ועלינו להסתגל לכל, גם לגרוע ולדוחה. אולם מצד שני של המטבח גם מעלות לעבודת המטבח, כי ביום זה ממלאים אנו את הגרעון במזון שנצטבר במשך כל השבוע והאקונום המטבח כבר הסכין לכך שלאחר שכתתנו עובדת במטבח משחקים מזונותיו במחבואים ומסתתרים באהלינו. כידוע לך גורם אורח חיי הצבא לנוון בשטחים מסוימים, לסטיה ממסלול הלמודים, אבל בכל אופן יש וגם בצבא לומדים משהו. ואחד המקצועות שאני עומד להתמחות בו. הוא בנין מרתפים וסליקים, כלומר חצי מהנדס. אבל דניו אל תפער את הפה ותתמה, הקשב ושמע עד הסוף: בערב ששי ערכנו קומזיץ מפואר באהל, אנו דוגלים עתה בסיסמא "המטרה מקדשת את האמצעים" והיות וקומזיץ הוא אחד הדברים החיוניים ביותר בשבילנו, חיילי מדינת ישראל, החלטנו לבצעו ויהי מהו באותו יום ברחו אנגז'ה בקבוק שמן ובקבוק יין ממחסן האקונום. משטרת המטבח, דהיינו ראש לחם

ושתי חלות יצאו בעקבות הבורחים, בכדי למהר את קצב הרדיפה התיישבו על גלגלים בדמות תפוחי-אדמה וכל המערבלת השמנה הזו התגלגלה ישר מתחת למטותינו. באותו יום חסכנו עבודה לתורנים, כי תחת להשאיר את כלינו המלוכלכים על השולחנות, לקחנום לאהלינו. בקצור ישבנו אותו לילה עד אחרי חצות, כלומר עד אחרי 9 בלילה, כי בדרך כלל בשעה זו המחנה כלו כבר ישן ושקוע בים החלומות. ברור שאנשים הנמצאים ערים עד 10 בלילה, שומה עליהם לשכב לישון ללא דחוי, וגם לכלוך וכלים סחובים לא ימנעם מהגשים תכנית זו. אי זאת נפלנו למטות וכעבר כמה דקות כבר ראיתי עצמי "מקבל חפש", בטוי לחלום נשגב. למחרת בבקר לפני בקרת המפקד, אספנו 3 שקי שנה ושמונו מחסה לכלים הסחובים, כל זאת דחפנו מתחת למטה וה... תכסיס הצליח. ברם, בעת המפקד הודיעונו שהיום תערך בקרת חמורה באהלים מטעם המטה. הזמן שהקצב לנו לסדור האהלים כחצי שעה. החלה עבודה וקדחתנות בכל המחנה. האהלים נמתחו ונוקו קשטו וצחצחו ורק אהלנו האמלל נשאר רפוי ועלוב, מתנדנד מעצם צעקותינו וסערות וכוחינו. ברור שנושא הוכוח היה מה לעשות עם הכלים הסחובים, הלחם, תפוחי האדמה וכו'. ובסופו של דבר נטלנו אני ויורם על עצמנו לחסל את הכלים. הרמנו את מחצלות האהל במקום שעומד השלחן התחלנו לחפר ולהטמין שמה כלים, מזלגות סכינים וכו'. לספלים לא נותר מקום, הרמנו מחצלת מתחת לארון הקטן והטמנו שם את הספלים. מתקרבת השריקה למפקד ואנו עודנו מזהמים ושחורים ורצפת האהל ממש כים סוער גבעות ובקעות, מקום בו האדמה קשה ומשנהו רכה. נותן אחת דריכה הגונה ומאזין לצליל נקישת ברזל בברזל. נשמעת השריקה למפקד האהלים, המפקדים מתחילים לעבר לבקרת, את הלחם זרקנו בין הצברים. את בקבוק השמן עטפנו

לבינה, כן אם רק היא קיימת, או אולי מתעתדת להחקים בקרוב. מצבך בגמנסיה, גישתך ללמודים ויחסך התמידי אליהם, דרכך בעתיד, החשבת על קו מסוים בחיים, על מקצוע ויעוד ואם כן מהו ואיזהו? כיצד רואה אתה את עתידך בסניף כחבר פעיל, כמדריך, כממלא תפקיד אחר או סתם חבר המשלם מסים. מה חות דעתך על קבוצות "ארן" ו"ורד" ואיזה פתרון נראה לך בריא לבעיתם. כיצד השפעת וכיצד הגבת על מונוו של חיים ש.

ועד לתשובתך המהירה, יהיה שלום והתחזק !

בידידות

מ מ י

בקרס חובלים

במעיל והנחנו על הארון. נכנס המפקד לאהלינו - הקשב ורועמת הפקודה. הוא נועץ בנו עינים חודרות, מה זה אתם בג'ונגל מדוע הנכם כה מלוכלכים, "אה רצתי ונתקלתי ביד של האהל אז נפלתי והתלכלכתי" המפקד: "להבא שלא יקרה כזאת". בודק את האהל מבחין בגבשושיות תחת המחצלות, "הקשיבו הנה כלכם רוצה אני כי מיד לאחר הבקרת תרימו את המחצלות ותישרו את רצפת האהל! מה אתכם? איפה אתם חיים?" חרדה וחדוה מפעמים בנו בצותא, "אמנם הרגיש בדבר מה אבל מי יתן ויסתלק כבר מכאן" אבל הנודניק הזה החליט כנראה להראות לנו נחת לשונו המנדנדת. מעביר מבטו סביב "מה עושה מעיל זה שם?" מצביע על הארון הקטן. יורס: זה כלום, לא הספקנו לתלות אותו. הוא נגש עד המעיל, לוקח בידי את השרוול וממששו בין אצבעותיו - "מהיכן מעיל זה מן הבית או מהצבא?" כולנו דבוקים למקומותינו נועצים עינינו במפקד ולבנו הולם כפטיש, הרי הבקבוק למטה. אוי אלהים אדירים! לשוננו כאלו נדבקה לחך וממאנת לענות. לבסוף מתאזר עז חיים, השקנן של המחנה, המכונה ברון איש מינכהוזן, ומגמגם: זזה שלי מ.מ.מ. מהבית. לפתע רואים אנו את דני גוהן מריס נעל ומכה על הארץ. מפקד המחנה פונה אליו בתמיהה ורגז מהוליס. ואולם אנו נושמים לרוחה אכן נצלנו, דני הלץ חלצנו משואה. הוא מתרץ את מעשהו המוזר "ראיתי עקרב ומהרתי להרגו". מפקד המחנה: "והיכן הוא?" דני - "דבוק לנעלי". בסופו של דבר נסתבר שהיה זה מקק רגיל. אבל מקק רב חסד זה הקריב חייו על מזבח הצלת האהל. יהי זכרו ברוך בכלל החלטנו שחיינו כאן חד-גוניים ובכדי לשוות להם רב-גוניות עורכים אנו קומזיצים לעתים די קרובות. כמו כן שומר אני על מסרת טיול הערב שלי, דהיינו טיול קצר לשפת הים שבו יורס ואני מחליפים דעות, מבקרים, משתפכים ומספרים איש לרעהו מחויות העבר. אבל דני, הרי מרגיש אתה שאני נסחף בזרם השטויות ולכן מוטב להפסיק ואפילו לסיים. ובכדי להיות בטוח בתשובתך המהירה אציג לך אילו שאלות שישמשו לך נקודות וראשי פרקים למכתבך הבא. מצב חברתכם כיום ועמדתך אתה בחברה (שאלה זו כוללת את הבעיות והשאלות שאתם שוקלים בהן ואת התלבטויותיכם). איך היחסים בינך

בודאי מתעוררת אצלך השאלה ההגיונית: האם ממי פרש מן התנועה. האם לא יקר לו עתיד הסניף, האם נוטש הוא בקלות כזו את אותם המפעלים שפעם הקדיש להם כוחות זמן ומחשבות כה רבות. והתשובה היא לא! אינני הפכפך וקל דעת, המשנה טעמו מדי פעם בפעם. ואולם יש דברים בגו. דברים המניאים אותי מעשות צעד זה. יודע אני כי מועקה כבדה תרבוץ על מצפוני בעודני יושב בבית (ולו גם לשם תפקיד) בעוד שחברי משרתים בצבא, בעוד שדן כבר איננו משום שנחלץ לפני מחננו והתגיס לפלמ"ח. ואל תזלזלי במצפון וברגש כי הם עלולים ליסר אדם ולטל ממנו כשר פעולה. כיצד אשא עיני אל אמו של דן ואומר לה שלום בידעי את המחשבה המקננת בלבה ברגעים אלו.

- - -

הנער הצעיר הוא עתיד האומה. בכדי לקומם את מדינתנו וליצור עם בריא עלינו לחנך את הנער בדרך נכונה. להקנות לו ערכים נכונים ולהורות לו את דרך הישר. דבר זה יבוצע בעקר ע"י תנועת הנער. בצבא אני רק פרט קטן וחסר ערך, ברג קטן במכונה עצומה. בתנועה אני הוא המכונאי המפעיל את המכונה על כל ברגיה וחלקיה. כך שכמעט אני מטיל ספק בכך שהאומה תפיק ממני תועלת יותר בהיותי בתנועה מאשר בהיותי בצבא.

- - -

מה השקפתך על המתרחש בארץ כיום, האם חל שנוי בדעותיך הפוליטיות. מהי דרכך לעתיד וכו'. חוזר אני ומדגיש ששאלותי נכתבו רק כדי לספק לך נקודות למכתבך הבא שאני מצפה לו זה מכבר. היי שלום והצליחי בדרכך החדשה.

בידידות

מ מ י

24.10.48

אבא'לה אמא'לה עדנה'לה ודודיק יקרים !

יושב אני לפני ארוחת בוקר ומנצל את 5 הרגעים לכתיבת שורות אלו. כי יוסף הטבח נוסע לראשון והבטיחני להביאכם מכתב זה. אני מרגיש טוב אם כי כבר מתחיל הסתו. הלילה זכינו לגשם קל. התנאים במחנה נשארו כשהיו. בימים אלו אנו מחיגים למעלה מן הרגיל בהכנות לבחינות, באמונים לתחרויות ולמפגנים ועלי עוד נוסף נטל ועדת התרבות. כמו כן אני משתתף בנבחרת החתירה במחלקתנו ולידיעתכם חתירה בתחרות אינה מן הדברים הנוחים ביותר. בחינה ראשונה תתקיים היום אחה"צ, הבחינות בע"פ תתקיימנה ביום ג'. כפי המשוער תערכנה התחרויות בימים ד'-ה'. קבלתי את מכתבו של אבא ואת מכתבך של אמא ועדנה. הנני מבטיחכם לענות ביתר אריכות כשאתפנה. צלצול הפעמון לארוחה יפסיק מכתב זה. מסרו ד"ש חמה לכל המשפחה והרבו בכתיבה. ספרו על דודיק מה אתו? ההחלים לגמרי? מה שלום סבא ודודה שולמית?

היו שלום אוהבכם חזק מ מ י

טנטורה

אמליה, אבליה, עדנליה ודודליה יקרים !

- - -

יום שבת זה היה יום עשיר במאורעות והתרגשויות. היום נערכו מפגני הסיום של הקורס. ואולם עוד בבקר הוצאו מן התחרויות כל הטוראים המעמדים לקצינות. כנסנו בחדר ההרצאות ב"בית רוטשילדי" ושם נערך המבחן הראשון שלנו. מטרתו הייתה הכרה אישית יסודית של כל מעמד. בין 10 השאלות שכלל המבחן הייתה הראשונה תולדות חיי בקצור, אחריה נסיוני הצבאי ונסיוני הימי, מה הניעני להצטרף לחיל-הים, הרואה אני את עתידי בחיל הים וכו'. היה גם חבור קטן על נושא וכן עוד מספר שאלות.

- - -

לאחר מכן נקרא כל אחד לפני הועדה הבוחנת בה הזהר כי תנאי הקורס קשים מאד. הם שאלוני אם רואה אני את עתידי בחיל-הים, ובאם אהיה נכון לשרת שם שנים מספר וברור שהתכונו ל-5 שנים ומעלה ואולם אנכי הצהרתי שהנני כמה ונכסף אל הים, אם כי נזהרתי בצייני שיתכן ויחול מפנה שהוא בדעותי בעתיד. אייכ נבחנתי קצרות בע"פ ועניתי בהצלחה. כך סימתי בהצלחה שני שלבים ראשונים אלה, שהם למעשה קבעו אם אלך לקורס או לא, את גשתי לעבודה ואת יחס המפקדים אלי ועתה נשארו לי רק בחינות האינטליגנציה שהן המבחן הסופי והקובע האחרון. שוב התרכזנו בחדר ההרצאות חלקו לנו שאלונים הכוללים 50 שאלות והיה עלי לענות עליהן במשך שלש שעות. פרט למספר זעום של שאלות שלא הבהרתיין כראוי מאחר שלא ידעתיין לבטח, חושבני שהצלחתי בכלן. על כל פנים עניתי על כלן. יתכן שטעיתי במספר קטן ואולם בטוחני שזכיתי בלמעלה מ-80 נקודות והדרוש הוא רק 60 נקודות. במשך הבחינה שמשתי לחשן לכל סביבתי ונוכחתי שידעתי אולי גם יותר מאותם ששמשו מדריכים בקורס. באמצע הבחינה הופיעו לבקור ראש מטה חיל הים בלוית סגנו ושלישו, יגאל מאירוביץ. יגאל נגש אלי והחלפנו כמה מלים. בגמר הבחינה ועם סיום המבחנים נערכה שיחת הסברה לאנשי הנחיתה. היות והם מטרבים ובתקפנות וקשיות ערף להצטרף לנחיתה, הסביר להם ראש מטה חיל-הים את תפקידם בנחיתה ויחסם אל הים. דרך אגב הוא דבר פשוט וקולע ובלם לרבים את הפה. את דבריו תרגם יגאל ואכן הוא תרגם יפה. אחרון דבר סגן מפקד חיל-הים ולבסוף אלחנן ישי מפקד הגדנ"ע בארץ המשמש לנו עד עתה כאב ועושה למעננו כמיטב יכולתו. לאחר כל השיחה יצאו המפקדים ושוב יצאתי ופרשתי הצדה בלוית יגאל ושוחחנו בקצור. היתה זו תמונה מגוחכת כשהלכתי עם יגאל ועם ראש המטה ומפקד המחנה נגרר בעקבותינו.

יקירי ! שומה עלי לסיים ולהמשיך בשינה.

בברכה נאמנה
י. זבנס חזק
מ י

נ.ב. מחר נעבר לסנט-לוקס.

על הערב-רב שנתכנס ללא אבחנה וסנון בטנטורה. ואולם בעיה אחרת הפוגמת במבנה החברה התעוררה כאן. ידוע שבן 17 שונה בהשקפת עולמו, שאיפותיו, רעיונותיו ואורח חייו מאדם בן 27. הפרש הגילים מחייב הבדל השקפות, ומונע בסוס וגבוש חברה.

ואכן, בבואי הלום לראשונה ראיתי מי יהיו חברי לספסל ולספר וחששות אי בטחון התגנבו ללבי. האוכל לעמוד על אותה רמה שלהם, האם לא אכשל ואפגר במרוץ הלמודים. הזמן פתר לי גם בעיה זו. ככל שעובר יותר זמן נוכח אני שרמת השכלתי אינה נופלת מהרמה הכללית, ומאחר שיודע אני שאף רצוני לא חלש משלהם, הריני בטוח כי יכול אוכל. כי הרצון והעקשנות מסוגלים לחפות ולהשלים את חוסר הידיעה.

- - -

ספקותי ביחס לעמדתנו אנו, הצעירים בקורס, כבר פגו ונעלמו. וכיום רואה אני כי עמדתנו מבוססת מכל הבחינות יותר מאשר של אחרים. היותנו יחד בקורס במשך חדשים ובתנאים רובינזוניים, גבשתנו כחברה בעלת הוי וחוויות משותפות. ואתכם אבקש: אל דאגה ואל פחד. רק הרבו לכתוב. מקוה אני כי כלכם בריאים.

- - -

אוהבכם

מ מ י

אמליה אבליה עדנליה ודודיק יקרים ו

כותב אני מכתב זה בתקוה לשלחו מחר באמצעות מוטקיה.

לאחר שלשת ימי שהותי בקורס מסוגל אני לחוות דעתי עליו, אם כי מודה אנכי שעוד לא עמדתי ביסודיות על המצב פה.

תנאי החיים פה עולים הרבה על אלה של טנטורה, בזאת אינני מטיל שמץ של ספק. השכון בבנין, אמנם כיום אנו ישנים די בצפיפות ואולם בכל זאת אין להשוות זאת לטנטורה. יכול אני לישון בלב שקט ורוה-נחת גם בשמעי את הגשם והברד מתדפקים על החלונות. אינני חושש מדי נשוב רוח שמא אקום ואמצא כל חפצי מצופים בחול ולכלוך.

- - -

החומר הנלמד מעניין מאד, די נוח להבנה ונתן לקליטה. לומדים אנו מקצועות מספר שהעיקריים בהם: נביגאציה, תותחנות, קשר, מכוואות, ימאות וארגון אניה. במרוצת הזמן יתוספו עוד מקצועות.

- - -

החומר האנושי פה עולה על זה שבטנטורה היות ואנשים שעמדו במבחני האינטליגנציה ובבחינות האישיות עולים

אני ומזכיר לי מחשבותי ושקולי אודות התנועה ועמדותי בה.

מזדהה אני עמך בדעה שעל המפקדה הארצית מוטלת החובה להשקיע עמל ומחשבה בפתוח הסניפים ועדודם ולא להגות כה רבות באידיאולוגיה חדשה וכו', כי תנועתנו בעלת צביון מסוים היא, החנוך הכללי הלאומי הוא המצין אותה מבין יתר התנועות, חנוך האדם לחברה ולחיים תקינים. פתוח הרגשות החברתיים, פתוח יזמת הפרט, עדוד וחזוק בטחונו העצמי, טפוח הרגש הלאומי, המשמעת, הנכונות וההקרבה לעם ולמדינה, פתוח וחסון רוחני וגופני גם יחד, הכשרת הפרט לחיים נכונים בשטח הנפשי והגשמי, זו היא מטרת תנועתנו ובהחלם לכך תסלל דרכה ובמצב זה יש לנו זכות קיום ופעולה.

- - -

כיום הולכים ומתגבשים במדינתנו שני גושים גדולים ועצומים המספחים אליהם את כל הכוחות הקטנים וחסרי האונים השמאל והימין. אנו אנשי המרכז נטלנו על עצמנו לגשר בין שני גופים אלה, ואם כוחנו דל ואפסי לגבי החלק הבוגר שבעם, הרי מסוגלים אני להשפיע הרבה על הנער הצעיר שהוא עתיד האומה. ואולם לא רק תפקיד הגשור מטל עלינו. בתנועתנו מוצאת מקומה כל נפש שאינה חדורת רעיונות קיצוניים והחובות שנוטלים אנו על עצמנו לחנך ללאומיות, לאנושיות, לחברה ולבריאות נפשית וגופנית, אין זו עבודה קלה וגם לא חסרת ערך.

- - -

הרבייתי בדברי להזכיר חנוך לחיי חברה וללאומיות. יש ומנסה אני לחשב ולהגדיר לעצמי במה מתבטא החנוך ללאומיות והתשובה: להיות מסור לעם ונכון למלא דרישותיו. ובכן מהי הדרישה החיונית והחשובה לנו ביותר כיום? הלא היא כבוש הארץ, וכבוש מקום אינו

בקורם של הורי שהיה אפתעה נעימה, הביא בכנפיו מספר דברים שגרמו לי ספוק רב. אחד מהם היה מכתבך. לפני עברי לעצם המכתב שומה עלי להתנצל ולחזור על הנסח השגור אודות חסר זמני השולל ממני אפשרות של כוונה מרובה. מכתבך הארוך והמענין מבוסס על שלשה חלקים עקריים ובתשובתי זו אתעכב על נקודות אלו כסדרם.

אין ספק שריב אינו מן הדברים הרצויים והמועילים. ואולם בפרץ זה שנבעה בינכם יש גם אורות נוסף על הצללים. ריב נובע בדרך כלל או ממשטמה הנגרמת ע"י נגוד רעיונות והתנגשות אינטרסים או מאי הבנה. בשני המקרים יש ומפיקים תועלת מן הריב. במקרה הראשון נותנים פורקן לנטל המעיק ולוחץ בלב ומחפש מוצא, הוא נטל השנאה. ומי עוד כמוך, שחזה מבשרו הרגשה זו של איבה הרוצה להתפרץ ונכבלת, לבטח תדע מה מכבידה הרגשה זו, הפחד מפני הריב העומד לפרץ רעתו רבה מן הריב עצמו, כי הוא מלווה אותך עם כל מעשה ולוקח חלק בכל שקול ומחשבה. לעמת זה, במקרה השני, יש ועוזר הריב להפצת אור נכון על העניינים השרויים באפלה וגורמים לסכסוך.

- - -

החפש, העצמאות, הכבוד העצמי - אלו הדברים היקרים ביותר לאדם הגון. הורו כי בדרך האחת מסוגל הוא לרכש חבר באמן ועוזר התומך בו ומסייע בידו לפתח רוחו לבסס עמדתו ולתת חזק לעצמאותו. ולעמת זאת הדרך השנית אם כי חלקה ומבריקה היא בראשיתה, זרועה היא מכשולים בהמשכה, פחים טמונים בה וסופה לגזל ממנו עצמאותו, יזמתו, כח החלטתו, כבודו העצמי.

- - -

הקטע היפה והמענין בו גילית טפח מהרהוריך, גרם לי הנאה רבה בקראי אותו, (א) עקב תכנון המבוסס על הגיון ומחשבה. (ב) היות ובחלקו הגדול מזדהה הוא עם הרהורי

רב שלום לך מידד !

החיים במחנה חזרו במהרה למסלולם ולמחרת כבר התעוררתי לקול שריקת הסמל המלווה בקריאה: "5 דקות להתעמלות בקר"ו גם הגשם והרוח לא עזרו לנו להתחמק משעור שחיה ולקצב הרעמים שחינו חדורי קור עד לעצמות וכחולי שפתיים. אורח חיים זה היה עלול להמשיך עוד כחודש אלמלא אותו מקרה שהתחולל בשבת, מאורע שגרם למפנה בחיי כל אנשי הקורס ואף בחיי. לפתע הודיעו לנו בשבת שמסבות שונות נאלץ הקורס להסתיים עד שבת זו, כלומר עד ה-3.12.48. האנשים ישלחו ל-3 מקומות. את הנבחרים בקורס ישלחו לקורס חובלים (קצינים ימיים). הפחות מכשרים לחיל-הנחיתה, והחלשים ביותר לעבודה בבסיסים ועל אניות. בעקבות הודעה זו הפך המחנה למרקחה, רבה התכונה והשאון, ובכל אשר תפנה יגיעו לאזנך וכוחים, התנצחויות, השערות, שמועות וכו'. מאחר שנודע שמרבית האנשים ישלחו לחיל הנחיתה, התעוררה ההמולה הרבה במחנה, היות ורבים הם החוששים שיפל בגורלם להצטרף לחיל זה.

באשר אלי, הריני רשאי לכתב ובכנות כי לא נתתי לפחד ולהתרגשות הפתע להשתלט עלי. להיפך, נשארתי אדיש, מכמה טעמים: א) אינני נכסף לחיל הנחיתה ואולם אינני ירא מפניו. ב) היה לי בסיס די איתן להניח שאנכי אמנה על אותם שילכו לקורס קצינים ואכן לא טעיתי, ועתה כבר ברור לי באפן מחלט וסופי שאנכי מעמד לקורס-חובלים. לפני פתיחת הקורס עלי לעבור בחינות אינטליגנציה, והיה אם אעמד בהן הרי שערי הקורס פתוחים לפני. אולי יראה הדבר קצת תמוה בעיניך, מה לממי הטירון בצבא ולקצינות, ואולם כזו היא המציאות, יש והיא מרה, יש והיא נעימה ויש והיא מדהימה.

בברכת ידידות נאמנה

מ מ י

המצעד קורס חובלים ב'
עם פתיחת "מבצע פדות"
(ממי ראשון משמאל)

18.1.49

למידד החביב שלום רב !

מנצל אני את הפסקת הצהריים לכתיבת שורות אלו. לאמתו של דבר כבר ישבתי לכתב לך שלשם בערב, אלא שעקב וכוח שהתנהל ביני ובין מוטק'ה ונמשך עד חצות נאלצתי לוותר אותו ערב על הכתיבה. פרשה זו חזרה ונשנתה גם אמש. עם שבתי לענות לך קפצו בן-גוריון ובגין וכל יתר "הגדולים" למוחו של מוטק'ה וזרזוהו לפתח מחדש בוכוח, וברור שאף לשוני אני מאסה במנוחה מחלטה, וכך המשכנו להתוכח עד שבא מלאך השינה והעבירנו תחת כנפיו. הזדרזתי לכתב מכתב זה היות והיום אחה"צ נוסעים אנו כלנו לחיפה למטרות למוד, ורוצה אני לנצל את שהותי בחיפה לשליחת המכתב.

כפי שמשתקף ממכתביכם הרי הבעיה העקרית המעסיקה אתכם כיום היא הוצרות הקרע בסניף הגורמת ליצירת שני פלגים מנוגדים בדעותיהם ודרכם ומתנגשים אחד במשנהו מדי פעם.

אמנם קראתי את מכתבי דני, אחותי ועוד. אולם בכל זאת עוד לא הפיצותם די אור על ענין זה ונשארו מספר פרטים שתומים לי. זהו גורם אחד שמונע אותי מחוות דעתי על כך. (ב) כמדריך בעבר יודע אני את מצב סניפנו. יודע אני על איזה יסודות הוא בנוי.

- - -

התהום הרובצת בין המדריכים חיבת להיות מגושרת אחרת לא ימשיך הסניף לפעול. ללא יד מכונת וללא הבנה ותאום בין המדריכים אין ערך לפעולות המחקריות כי המטרה החנוכית של התנועה אחידה היא לכל הסניף, ובכוחות משותפים בעזרה הדדית יוכלו להשיגה, אבל כאשר המצב הפוך הוא כאשר הסניף כצאן בלי רועה, כאשר המנהגים הופכים למנהגים וקושרים על מנהיגיהם, כאשר אינם מעריכים את אלה המחנכים אתכם ואינכם קולטים תורתם, כאשר זורים אתם מכשולים אחד על דרכו של השני, כאשר מפעילים את המרץ והכוחות החיבים להיות משקעים באפיק של חנוך, שאיפה להתפתחות ושגשוג, כאשר כוחות אלה משקעים בהרס פנימי ברור כי התוצאות תהינה רעות, המטרה לא תגשם, העבודה שהשקעת עד עתה תעלה חרט ותהיה לשוא. דע וזכור זאת ובהתאם לכך שקל דרכך ופעל. זכור כי לעתים חייב אדם לוותר במקרים על כבודו על זכויותיו על מנת שהכלל יתנה.

- - -

כותב אני מכתב זה בחפזון רב מאחר שבעוד דקות מספר עלי להיות מוכן לנסיעה. על המתרחש פה ספר לך בודאי מוטק'ה. את אשר נותר לי לספר אינני יכול לעשות זאת בכתב היות וקימת בקרת מתמדת על מכתבינו.

- - -

אבל מקוה אני להגיע בהקדם לראשון ואז לבטח נוכל לשוחח ולספר. ועד אז היה שלום, ובקשת שליחה שלוחה לך על הפסקת הכתיבה הממושכת ועל מכתבון עלוב זה.

בידידות מ מ י

26.1.49

אמליה אבליה ודודיק יקרים !

- - -

אתמל בבקר העירונו עוד לפני עלות השחר, מתחילה נדהמנו והתרעמנו על כך, אולם הוסבר לנו שעלינו להתכוון ולהשתתף במפקד שיערך לכבוד עולי קפריסין הראשונים העומדים להגיע לחיפה.

אינני רוצה לתאר את כל המאורע. אסכם במלים קצרות שהיתה זו חויה עמוקה יפה ומטביעה רושם. התאור שנכתב בעתונים על הרוח ששררה באותה שעה חורר מאד הוא לעומת המציאות. כאשר נכנסה האניה לנמל נושאת על ספונה המון רב של אנשים רוויי סבל ויסורים מלאי כסופים וערגה, אשר צפו ונשאו שנים בכדי להגיע לרגע זה, הרגשתי את לבי פועם בחזקה.

- - -

אוהבכם חזק

מ מ י

אמליה אבליה עדנליה ודודיק יקרים !

- - -

אתמל בקרנו בחיפה נסענו לשמוע קונצרט של התזמורת הא"י. המנצח היה ג. זינגר, והסוליסטית פנינה זלצמן. אמנם אחרנו קמעה אבל הייתי מבטוט חלס מהקונצרט ואחריו הספקנו עוד לבקר בקולנוע. נושא הסרט היה המלחמה באנטישמיות בארה"ב, היה זה סרט חדור רעיונות מוסריים ועמוקים ומה גם שהבעיה כה קרובה ללבנו. אכן סרט זה הטביע חותמו עלי והרביתי להרהר אודות עמנו הנתון עוד בתפוצות. השויתי את טפוס היהודי הנמצא בנכר לזה המשרש בארצו ומצאתי הבדלים נכרים בתכונות ובאישיות. ואם באותם רגעי הסרט דאב לבי למראה הבוז שרוחשים אף בארץ נאורה ודמוקרטית זו ליהודים. הרי בהרהרי אחייך התגאתי בעמנו.

- - -

היו בריאים ומאושרים.

אוהבכם חזק

מ מ י

קבלת פני עולים בחיפה בנמל

מסתפק בשפיכת דם שם וחפירת עמדות. יש צורך לכבש את השממה, לבנות ולהקים על צחיח סלע בית וגן. יש לגאל את כל השטחים הנרחבים שברשותנו מעזבונו ושמתתם וזאת יעשה ע"י יישובם. לישב את הנגב להקים בו נקודות ישוב חקלאיות, תעשיות וכ"ב. וכאן שוב שואל אני את עצמי: כיצד ניישב את הנגב? איך נפריחו ונקימו? היתכן שע"י היותי אזרח טוב ומשלם מסים נאמן יקום הנגב? לאו עלי להחליץ ולבנותו במו ידי. ואולם גם זה לא יתכן. האמנם יוכל אדם אחד ולו גם רב מרץ ופעלים להקים בכוחות עצמו מפעל בנגב? לא ולא את הנגב יכבשו רק ע"י מלחמה מלוכדת בו, מלחמה בכוחות משותפים, ע"י עזרה הדדית ותאום עבודה, ע"י תמיכה ועזרה מן החוץ ועבודה מפרכת מבית. רק כך נבנה ארצנו. ודרך זו של שתוף עבודה, לכוד כוחות וכו' היא הדרך לקבוץ, או בפחות קיצוניות למושב השיתופי. הנה כי כן חוזר אני שוב לאותם דעות השכיחות כיום בתנועתנו והיא חנוך לקבוץ.

- - -

בעצם, ביבי, עוד רבות יש לי לכתב לך גם בקשר לדעותיך על ה"מכבי הצעיר". אמנם דעותי קרובות לשלך ואולם במקרים מסוימים חולק אני על דבריך. רוצה הייתי לענות לך קצת אודות החלק האחרון האינטימי שבמכתבך, ולספר לך קצת מן המהווה במחננו - ויש מה לספר לבקר ולשבח. יש גם מה לספר על המתרחש בנכבי לבי אני אבל אדחה זאת למכתב הבא.

ועד אז שלוחה לך ברכתי להצלחה ולשפור המעוות בתנועה.

בהערצה ובהוקרה

מ מ י

ב ה פ ל ג ה

למידד החניב שלום רב ו

החופש הנכסף כבר גז וחלף ודוקא מהר. כנראה שעוד יהיה עלי לחכות עד החופש הבא. לכן שומה על שנינו להמשיך לכתוב וביתר מרץ.

מיד עם בואנו למחנה נתבשרנו על נסיעתנו לירושלים. הידיעה עוררה התלהבות בקרב החברה וכעבור שעה, היינו, לאחר הארוחה והסדורים השונים, נכונים לנסיעה. אבל כאילו להכעיסנו בושש הטנדר לבוא. מרבית האנשים נארזו בתוך אוטובוס קטן מדות ונדחסנו שם עם כל חפצינו מבלי יכולת להניע אבר.

נסענו לירושלים על מנת ליצג את חיל-הים במצעד הכתרת הנשיא.

את הנסיעה, המצעד והמפקד גם יחד לא אתאר היות ואודות זה בטח קראת בעתונות ובמכתבו של מוטק'ה שכבר הקדימני. טכס זה היה אחד הביטויים החזקים לעצמאותנו. אותה תמונה של ויצמן, צועד חור וגאה במסקר הצבאות לקול מנגינת ההמנון, הטביעה עמוק חותמה בזכרוני והרושם האדיר שעשתה עלי נסך בי רוח מיוחדת שכמוה עוד לא פעמה בקרבי. רוח של אושר וגאווה.

היום שפשפנו כראוי בתרגיל לקראת המפקד של מחר. מפקד הסיום של קורס א'.

הימים האחרונים גדושים מפקדים ומצעדים ויש שמרגיש אני כאלו הפכונני לבובה נעה. אולם בהזכרי בפנים מפיקות האושר של תושבי ירושלים למראה הצבאות הצועדים בסך, בהעלותי לנגד עיני את התלהבות עולי קפריסין למראה המפקד שנערך לכבודם, יש ומחייב אני את כל זאת ורואה בזאת אף צורך די חשוב.

בימים הקרובים אנו עומדים לעזוב את המחנה, אבל בכל זאת המשך לכתוב לי לפי כתבתי זאת.

אנכי מסיים היות וזה עתה חזרתי מראשון והתראינו ואין בפי חדשות רבות.

בידידות

מ מ י

- - -

כמדומני שבין השאלות שהצגת לי היה המשג "פוליטיקה".
אם אנסה לענות לך ובקצור הרי פוליטיקה פרושה
בעברית מדיניות. נהול המדינה ויחסיה עם גופים זרים.
מקורה של המלה הוא פוליס. פוליס זו העיר היוונית
העתיקה. כל עיר היתה אז בבחינת מדינה נפרדת. נהול
חיי העיר, קיום ופתוח יחסים עם ערים אחרות - כל
זאת נכלל במשג פוליטיקה. משג זה התפתח וקבל משמעות
רחבה יותר בה במדה שגדלו המדינות. כיום כאשר המדינה
היא הגדולה ביותר וכאשר האנושות ברמת התפתחותה
הגבוהה ביותר (עד היום כמובן) הרי המשג פוליטיקה
הוא רחב מקיף וכולל הרבה.

שאלתך השניה היתה הגדרת רגש הנחיתות. תסביר הנחיתות
כשמו כן הוא. מסובך ביותר. לא אעמד בפרוטרוט עליו.
על מקורותיו, אפן בטויו ותוצאותיו הדרך שיש לנקט
בה כדי למנוע תסביר זה או לרפאו. כל זאת אוכל
להסביר לך כיכלתי הדלה במכתב אחר או יותר רצוי
בע"פ. והדבר הרצוי ביותר שתפתחי ספר פסיכולוגיה
ותקראי זאת. אולם בקצור: רגש המפעם בלב אדם כתוצאה
מחולשה מסוימת של האדם. האדם מרגיש כאלו ירוד הוא
מחבריו בדבר מסוים, רגש זה לעתים קרובות הוא הרסני
או, נכון יותר, גורם להרס, דכוי, התנהגות מזוהה,
שאיפות ורעיונות משונים. אבל יש שרגש זה הנו גם
בונה וממריץ. האדם הנחות שואף להשיג את הרמה
הכללית ועוד לעלות עליה ועקב זאת יוצר ופועל רבות.
יש גם דרכים שונות למלחמה ברגש זה בבטויו השונים
אבל חוזר אני על דברי שלא אכתב לך על זאת עתה.
דרך אגב אולי אוכל לדעת לשם מה נחוצות לך ידיעות
אלה. אם מקורן בסקרנות גרידא או בשאיפה לרכש
ידיעות, אולי קשור זה בהכנת שעורים או ממה הן
נובעות?

בדברייך את מתלבטת בשאלה מה ערך לחייר. לאמיתו של
דבר אינני רואה צורך לעצמי לענות לך עליה, היות
ואם תחשבי קצת בעצמך הרי תגיעי בעצמך לתשובה.

החשבת פעם מה בכלל ערך חיי האדם, מהם בכלל החיים.

האדם לא נולד ברצונו, ואולם כל אדם מפעם בו יצר
החיים כל אדם שואף להמשיך לחיות ואינו אומר נואש
עד רגעו האחרון. על כך יעידו הטובע הנאחז בקש,
הגוסס המפרפר, הפצוע הנלחם לחייו. ולא רק האדם כזה.
יצר החיים טבוע בכל חי. האדם שואף ליצור ולפעול
לתת פורקן ובטוי לתסיסות חייו. יש מכשרים וגאונים
הממציאים המצאות ועל זאת גאותם, הם עוזרים
להתפתחות האנושות מקדמים את האנושות. יש הוגי דעות
סופרים וכו' אשר אף הם מפתחים את התרבות ומרימים
את קרנו של האדם. אף הם מצעידים את האדם הלאה
בשלבי ההתפתחות. אבל טעות היא לחשוב שרק הם הם
אנשים בעלי ערך שהוא בעולם. האנושות היא בבחינת
מכונה עצומה ובה ברגים רבים. יש בורג חשוב יותר
ויש פחות חשוב אולם כולם בעלי ערך מסוים. והוא
הדבר באנושות. ישנם אנשים חשובים יותר גדולים יותר
פועלים יותר, וישנם נחותים מהם אולם כולם ערך להם.
לא על הרוח בלבד יחיה האדם. אותו ממציא גאון לא
יוכל להתקיים ללא האכר המספק לו מזונו וללא החרשתן
המספק לו מכשיריו וללא הרופא המביא לו ארוכה. הנה
כי כן רואה את כי כל אדם ותפקידו בחיים. אני מרבה
להזכיר את המלה "אנושות". האנשים יוצרים לטובת
האנושות. מי היא האנושות הזאת שלמענה יוצרים
ובוראים? היא המרוממת אדם ומשפילה חברו. האנושות
הזו היא את ואני והוא וכל בני האדם. החיט, הסנדלר,
הפקיד השוטר, הפושע החכם והעול - כולם מהווים את

הגוף הזה הקרוי אנושות, ובנפול אחת הנפשות הללו נפגס גוף האנושות. אמנם לגביה אין ערך רב לחיי הפרט, אבל פרט ועוד פרט הם המהווים את הכלל. ועתה נסי נא להעלות בדעתך מה היה גורל האנושות הזאת אלו רבים חשבו כמוך. יש להם הצדקה כשלך. מחשבותיך אלו נובעות מתלאות העבר, מהעול שנגרם לך בקטנותך ומדגיש אני עול אבל בגורל רבים נפלו יסורים ושואות כשלך וגם גרועים יותר. האמנם עובדה זו מצדיקה הרהורים משונים כאלו. האם יש בסיס ויסוד לרעיונות כאלה שהבעת את?

לא אגזים אם אומר שהאנושות כלה צפויה לכליה אם תלך בדרך שאת תתוי לה. להיפך עליך לחגור מרצן וכוחך ולהתגבר על המכשולים הזרועים בדרכך, ויהיו הם לך לקח. ומהם תלמדי מוסר השכל. לאחר שחזית על בשרך מה עלולים לגרום "מעשים טובים" כאלה מבטחני שתדעי

להמנע מהם ולהלחם בהם, ואם כך תעשי הרי יגדל ערכך. תהיי בבחינת רופאת נפש, ועוד יותר לא רק רופאה אלא את תמנעי אנשים מלחלות ולהגיע למצב בו היית שרויה את, לכן אינני רוצה להרבות על נושא זה אם כי רבות יש לדבר עליו ואולי להתוכח.

- - -

ולכן אל תתני מקום למחשבות יאוש אלה. הדבירי אותן ועקרין מלבך. אל ידמה לך כי ערכך פחות כמלא הנימה משל אחרים, לא ולא. אל תרתעי בשל העבר הקשה. התגברי עליו והיי גאה בעצמך על שזכית לסלול בעצמך דרכך על אף רב הקשיים והמוקשים שנזרעו לך. אז תבואי על ספוקך, ספוק הפעולה והיצירה. אז תוכלי להמשיך לפעל וליצר ולגרם אשר לך ולזולתך, היי חזקה!

בידידות

מ מ י

אמליה, אבליה עדנליה ודודיק יקרים |

יושב אני עתה לעת ערב בחדר תרבות, מאזין לצלילי הרדיו ולשיחות חברים ומנסה להתרכז ולכתוב. אולם מסופקני אם יעלה כזאת בידי מאחר שהעיפות השתלטה עלי ונותנת אותותיה בי.

הדרך חזרה עברה בסדר גמור. מיד עם הגיעי לת"א מצאתי את האוטו שנועד לנו ולאחר כרבע שעה עזבנו את ת"א. ב-12.00 הגענו למחנה, אולם אך ירדנו מהאוטו עוד בטרם הנחנו את חפצינו בחדריט, כנסונו והודיעו לנו על הנסיעה הנכונה לנו. בקצור עלינו יהיה ליצג, במסדר הכתרת הנשיא את חיל-הים, לכן מהרנו להתכונן וכעבור שעה סימנו את ההכנות, נכונים לדרך.

הידיעה על הנסיעה עוררה התלהבות בין החברה ובכליון עיניים צפינו לנסיעה, אבל כאלו להכעיס בושש האוטו לבא, וכך תחת לעזוב את המחנה ב-2.00, יצאנו לדרך ב-4.00. האוטובוס היה קטן למדי והיות והיה עלינו להכניס את החפצים פנימה מחוסר מקום על הגג, יטבנו דחוסים ולחוצים מבלי יכולת להניע אבר. עשינו כשתי חניות קצרות בדרך, ובסכום גזלה מאתנו הנסיעה למעלה מארבע שעות. מעת צאתנו עד השקיעה עברנו את כבדת הדרך עד רמלה. לשוא נסינו להתבונן ולתהוות על הנעשה סביבנו ועל מקומות המצאנו. החושך שאפפנו מנע מאתנו לראות כל זאת. נכנסנו לירושלים בלילה. בכניסה לעיר היו תלויות סיסמאות, רחובות העיר היו מוארים בחלקם אבל דוממים וכמעט לא נראה בהם איש.

בירושלים לא בקרתי הרבה, לא הכרתי ולא הייתי קשור אליה. ובכל זאת הרגשתי את התגברות פעימות לבי, הרגשתי כי רוח מיוחדת מלווה אותי הלום, הרגשתי אותו רגש של הצלה לאחר הסערה, כאלו אני עצמי נשאתי והתיסרתי ועמדתי על סף המות והחרבן וההצלה באה לי כנס. ואז נסיתי לתאר לעצמי את סבלות ורגשות בני

העיר שחזו את כל הסבל על בשרם, שעמדו חסרי אונים ותקוה נגד האויב וכפשע היה בינם לבין המות, היתה זו הרגשה עמוקה ונעימה.

השתכנו בבניני שנלר, אמנם דאגו לספק לנו מיטות, ובכל זאת חשבתי בלילה שרגלי קופאות.

בבוקר נערכנו שוב, יחד עם אנשי חיל הרגלים, חיל האויר והמשטרה. ערכנו חזרות ותרגולים לקראת המסדר. דרך אגב כל המשתתפים היו קדטים מן החילות השונים. בשעה 10.00 בערך התחלנו לצעוד בסך כשפנינו מועדות אל בית המוסדות. את תאור המצעד ותגובת בני ירושלים אינני מתאר לכם כי לבטח קראתם על כל זאת בעתונות היה זה מצעד מיגע במקצת אולם כשהייתי מסתכל בפני התושבים שבאו להתבונן במצעד, וכשראיתי את פניהם המפיקות אשר, את עיניהם נוצצות משמחה והתלהבות למראה המצעד לא הססתי להמשיך לצעוד במרץ ורצון.

ליד בית המוסדות עמדנו זמן ממושך וחכינו לבא ויצמן. בינתיים הספקנו לראות את בגין על פמליתו, שפרינצק חזן ועוד. לבסוף הגיע ויצמן עם משמר כבודו. גם את המפקד שנערך לכבודו והמסקר שלו לא אתאר מאותה סבה שכבר הזכרתי. אבל בשעה שהוא עבר על פנינו חור, זקוף קומה ומשיב בהצדעה, ננסכה בי רוח מיוחדת שכמוה עוד לא הרגשתי פעמים רבות, רוח של אשר וגאווה. באותם רגעים מאושר הייתי על שעלה בידי להיות בין אלה שזכו להשתתף במפקד ההכתרה. היה זה אחד המראות הבלתי נשכחים שבטא את עצמאותנו ומדינתנו.

- - -

היו בריאים ומפסוטים כמוני

אוהבכם חזק

מ מ י

14.11.49

אמליה אבליה עדנליה ודודיק יקריסו

שורות אלה נכתבות בקנטינה "עין חוסוב". על השולחן שלידי מסובים כל החברה. העובדה הנ"ל תסביר לכם את שטחיות וקצור המכתב. יצאנו בליל שבת, למחרת בשמונה בבקר חנינו בבאר-שבע, במשך היום שרכנו דרכנו באטיות עקב הדרך הגרועה והסירה המסעת על ידנו. סכנת השבירה המאיימת על הסירה בעקבות נסיעה מהירה בדרך עקלקלה זו מאלצת אותנו להתקדם באטיות מרובה. אתמל בצהריים הגענו לביר-ערערה, שם אכלנו צהריים. לאחר הצהריים המשכנו ועם רדת השמש הפסקנו את הנסיעה. תקענו מחננו על אם הדרך. מטתי אמש היתה ערמת מזודות ושקי ציוד על גב ה"מק-דיזל". היום המשכנו ביתר אטיות בגלל הירידה התלולה ופתלתלה ב"מעלה עקריים". לפנות ערב הגענו לעין חוסוב. כאן אכלנו ארוחה כוללת, צהריים וערב. בכיף היתה המקלחת. אני מתאמץ לכתוב אך קשה לי להתרכז, הבדיחות והחכמות עטות עלי סביב והציזבאותים מאלצים אותי מדי פעם לכף ראשי. לכן הנני מסיים ואכתוב לכם מחר עם הגיעי לאילת. אנכי בריא ומבסוט וזה העיקר. אקוה שהוא הדין עמכם. ד"ש בבית לכל המשפחה.

אוהבכם חזק

ממי

16.11.49

יקירי

עם דמדומי ערב נכנסה שיירתנו למחנה חיל-הים באילת. נערכה לנו קבלת פנים רעשנית (כתובת אש, ועשן אדום ושאר ירקות) ומיד החילונו בפרוק המכוונות העמוסות. המשכנו עבודתנו לאור הכוכבים. בשעה 7.00 הפסקנו את העבודה רחצנו ידינו וסעדנו לבנו. הארוחה היתה טפוסית למחנה זה, טעימה. אכל עד כדי שבעה, אך הכל שימורים. הלילה עוד נשכן תחת כפת השמים אולם הנני מקוה שבהקדם נשתכן בצריפים.

המקום נחמד אם כי רחוק וקטן. לאמיתו של דבר עוד לא הספקתי לסקר את הנוף סביב מאחר שהגענו עם רדת השמש. הדרך נמשכה 4 וחצי ימים. הדרך היתה ארוכה. דומני הארוכה ביותר שעברתי ביבשה בשמונה עשרה שנותי, הנסיעה היתה אטית ביותר וכאן נעוצה סבת השהיה הממושכת בדרך. ובכל זאת שמח אני על אטיות הנסיעה כי דוקא משום כך עלה בידינו לחזות כראוי בנוף שעל פניו חלפנו. מובן היה זה נוף שכדאי וכדאי להתבונן בו, ולמלמל אח"כ בנחת: "בארץ יפה חוננת ישראל". אולם באותם הרגעים גם מיצר קצת הלב לנוכח שטחי הענק הטובעים בפראיותם.

הנסיעה היתה חוויה עמוקה ורבות יש לספר עליה. גם האוכל הגרוע שהיה מנת חלקנו משך כל הנסיעה היה ערב לחיך עקב רעבוננו ועקב ההרגשה המיוחדת שנוסכת ארוחה בצל נוה בלב הערבה לאחר נסיעה ממושכת בשיירה. אין זו הרגשה הנחנת לבטוי ותאור, אבל הנוסע הסובל תכופות מקבל באהבה טלולי דרך אלה ורושם בזכרונו חוויה יפה ומספקת.

אמליה אבליה עדנליה ודודיק יקרים I

והבצוע לא אחר בעקבות ההחלטה. השארתי ליגאל פחק
קטן בו הודעתיו על בואי ומטרת בואי. בחשע וחצי
כבר התחלתי שוקע בים החלומות.

העבודה היום היתה פחות מיגעת מאתמול ומה גם שעבדתי
רק חצי יום. והיות ואינני אוהב לעבור בין הטפות
ירדתי לעבוד במכונה. אחה"צ נערך יום עיון לאנשי
האניה, אבל היות וכחתנו תורנית נשארתי באניה ובישבי
במטה כותב אני שורות אלו.

- - -

כי אחרי הכל הפלגה כגון זו שלפניה עומד אני חויה
לא קטנה היא. וכן שומה עלי להסתגל לחיים מחוץ
לתחום סנורה של אמא. ועוד אומר לכם בהיותי בפעם
האחרונה בבית ראיתם שהמעטתי לבלות בחברה ונטשתי את
הבית רק לשעה קלה, התנהגות לא שכיחה לגבי. ואולם
אודה כי בימי שבתי בבית רותי נחת וספוק.

- - -

תמורה זו בהרגשתי מקורה בארח חיי החדש והיא נובעת
מן החיים הקשים במקצת על האניה כי רק בהעדר הבית
וחיק המשפחה האהוב לזמן מה רק אז מסוגל אתה לזהות
כראוי על קנקנו ולהעריכו נכון. ואותם רגעים שפעם
נראו לי כשכיחים ופשוטים כיום הנם בבחינת חזון יקר,
אשר אליו עורג וכמה הלב. ושוב מגיע אני למסקנתו של
מר קררי כי אין אור בלי צל וצל בלי אור.

- - -

אוהבכם חזק

מ מ י

לאחר נסיעה של כשעתיים הגעתי לחיפה. מיד עם בואי
נגשתי לנמל פן אניחנו עומדת להפליג. מן הרציף
הראשי כבר ראיתי כשסירות ההצלה מורדות למים בכדי
לצבוע את הדפן. עובדה אחרונה זו למדתני שעודנו
נשארים בנמל ואפשרה לי נצול הזמן הנותר עד 11.00.

- - -

עודני צועד בראש נטוי מטה כשלפתע נתקל אני במדי
קצין מחיל הים ובתוכם לדאבוני סגן מפקד האניה. לאחר
ברכת שלום הדדית הוא שואלני מה זה שקבלתי חפש הבקר,
ואז מספר אני לו את כל הפרשה, משנה טעמי והולך
בלויתו ישר לאניה. שעה 9.00 כבר מצאתני משתעמם
בדפיקת הצבע. אחר-הצהרים נפתחו ארובות השמים
ואלצוני לעזוב את הספון העליון.

- - -

בבואי לבית-המלח מקום מגוריו של יגאל מאירוביץ
הודיעוני שהוא עבר לדור במלון פנורמה על הכרמל. לא
אבדתי זמן רב וכעבור כמחצית השעה נכנסתי כבר בדלת
המלון הנ"ל. לשאלתי ענה לי אחד מעובדי המלון שיגאל
שוכן במלונם אבל כרגע הוא נעדר. הוצע לי לחכות לו
ואני הטיתי אוזן להצעתם וחכיתי. הכורסה המסכנה
העומדת בפנת החדר בקרבת המזנון נשאהני במשך כשעה
ומחצה. במשך אותו זמן ישבתי מנמנם ומעין בעתון
לטרוגין. כשהחדר החל להכיל שמלות מבהיקות ושפמים
מטלסלים הרגשתי שבגדי חיל הים האפורים אינם
מתאימים לרקע הכללי רבכדי לא לפגם בתמונה רבת
השלילים החלטתי להניחם מקופלים בארונני ליד מטתי.

יקירי 1

את מכתבי האחרון כתבתי ברביעי בלילה והנני לספר לכם את אשר התרחש מאז. למחרת עם שחר דהיינו ב-5.30 העירני השומר התלבשתי וחכיתי לאוטו של חיל-ההנדסה. האוטו הגיע ב-6 ומיד יצאנו לדרך ללא ארוחת בוקר או שתייה קלה. למזלי לקחתי יום קודם לכן ביצה מן המטבח ובדקות הספורות שחכיתי לאוטו הספקתי לבשלה.

מקום עבודתינו היה בסביבת הבאר ליד מחנה עין-דפיה, המרוחק כ-16 ק"מ מאילת. במקום זה נערכות בדיקות קרקע במטרה לגלות מקורות מים. הבדיקה נעשת לפי העקרון שאדמה לחה המכילה מים מסוגלת להעביר זרם חשמלי. תוקעים שני מוטות ברזל המחוברים למקור חשמל, מעבירים דרך האחד זרם והיה אם האדמה מכילה מים הזרם עובר דרכה למוט השני. באמצעות מכשיר חשמלי מיוחד, ניתן לקבוע את עומק המים וכמותם המשוערת. עבודתי היתה תקיעת מוטות הברזל. חושבני שהמשפט האחרון דיו ללמדכם על מדת עיפותי. לאחר שעתיים של עבודה דמיתי כי אפס כוחי, אולם משהתעקשתי והמשכתי לעבוד, הצלחתי להתגבר על המשבר. ואמנם לאחר שעברתי את המשבר נכנסתי למסלול הנכון והעבודה חדלה להראות לי כמתירה ומפרכת. היה זה בשעה 10 בערך, החברה היו צמאים ונגשתי עד לבאר למלא את הקומקום מים. בעודי שוהה ליד הבאר התקרב קומנדקר ומתוכו קפצו ארבעה חילים, אחד מהם נושא שלשה עלי תאנה על כתפו ומכסה שחור על עינו השמאלית. סמן ההכר של משה דיין נהיר לכל, ואף אנו, שעמדנו סביב הבאר, זיהינו על נקלה את מפקד חזית ד'. המפקד ברכנו לשלום, סקר את הבאר והחל לסייר את הסביבה בלויית המהנדס האחראי לקדוחים, שהבהיר למפקד את פרשת חפוש המים בערבה.

עם רדת השמש, דהיינו 5 בערב, סיימנו את העבודה ונסענו בחזרה למחנה. אכלתי ארוחת ערב בריאה והלכתי להתרחץ, לאחר הרחצה היה עלי ללכת למחנה הש.ר. לקבל את הזריקה. החלטתי לעבור דרך השקם ולזלול משהו. הרחבה לפני השקם היתה מלאה חילים שהסתדרו בחבורות, אכלו ופטפטו. עיני שסקרו במבט את הרחבה נתקלו בחבורת תותחנים שהקשיבו לספור בדים של אחד החברים. האחרון, שהיה מסופר קרחת, דיבר בקול רם והעווה בידיו. קולו היה מוכר לי אולם הוא עמד אלי עם הגב, ועיני לא יכלו לאשר את השערת אזני. התקרבותי לחבורה ונוכחתי כי לא טעיתי, המדבר היה תלי. הסתכלתי בו והחילותי מחייך, חיוך של ברכה, הוא הבחין במבטי, נעץ בי רגע עיניו, ואחייך נתקה מפיו קריאה - ממי! וכך פגשתי את תלי - לאחר שנתיים שלא התראינו - דווקא בשקם באילת. תלי פרש מחבורתו והלכנו לטייל, הגענו לש.ר. קבלתי את הזריקה וחזרנו למחנה. נודע לנו שדיין עומד להרצות באולם השקם והלכנו לשם. ההרצאה נמשכה למעלה משעה וחצי, היתה זו הרצאה מקיפה, מבהירה ומעניינת. מיד לאחר ההרצאה חזרתי למחנה, כי הלילה היה עלי לשמור משתיים עד הבוקר. שינה בריאה קדמה לשמירתי, ושינה בריאה באה בעקבות שמירתי. קמתי רק לפני ארוחת הצהריים. מיד לאחר ארוחת הצהריים לבשתי בגד-ים וירדתי עם כל החברה לים. הרוח החזקה הלכה והתגברה והים החל סוער. אי לכך היה צורך דחוף להוציא את הסירות מהמים. למזלי הוצאו שלש סירות בבקר בעת שאני ישנתי, כך שנותרו לנו רק שתי סירות. היתה זו עבודה לא קלה אבל בצענו אותה די מהר. בשעה 4 אחה"צ כבר היו כל הסירות עומדות על בסיסי עץ בחוף, רחוצות ונקיות. עד ארוחת ערב נותרה לי שעה וחצי ונצלתיה כראוי.

התגלחתי, התקלחתי, לבשתי בגדים נקיים, ערב יום ששי היום ורציתי להרגיש קצת את אורית השבת. בהיותי בכתה ז' פתחתי את אחד מחבורי כך: "השבת היא פנינה יקרה שנתנה לעם ישראל" (דרך אגב דומני שחבור זה עוד שוכן כבוד בארוננו למעלה). באותם הימים היו אלו בשבילי רק מלים מפוצצות שהטביר לי אבא או שנה לי אמא או קראתי בספרים. כיום נכון אני לחזור על אותן המלים אלא שהפעם אינני מעתיק או מצטט, אלא מביע בכנות את הגיגי לבי. אינני

רוצה להרבות כתב על כך. אינני רוצה לשפך את רב הרהורי על גבי דף זה, כי אגיע למה שנקרא בצברית "פילוסופיה". אבל אסכם במלים ספורות שמהן תקראו לבטח את מחשבותי: אוהב אני את השבת ומכבד אותה. ועוד יותר מתגעגע אני ל"שבת בבית". הנני מסיים בברכת שבת שלום ונשיקות.

שלכם באהבה,
ממי

8.2.50

יקירי !

כבר חלפה. הערב השורה עלינו מוצא אותנו די חזקים ומבסוטים. כפי שכבר כתבתי לכם פעם, שכנינו לחדר הם האפסנאי והטבח, עובדה זו מסביר לכם את המסיבות הנערכות כמעט מדי יום בצריפנו. במסיבות אלו המבוססות על אכילה וציזבטים מהוים אנו את הגרעין ומדי פעם מצטרפים חברים שונים. בדרך כלל צבי אף הוא אורח קבוע בצריפנו.

במשך השבועיים האחרונים זכיתי לראות שני שכורים בתהליך השתכרותם. מחזה משעשע למדי. רואה אני את החרדה המסתמנת על פניכם למקרא השורות האחרונות. יכול אני להרגיעכם כי אינני שותה, כך שסכנת השכרות - ממני והלאה.

אינני רוצה להאריך פן אחר את האוירון שהגיע היום לאחר שבוע וחצי. היו שלום וקבלו את נשיקותי.

אוהבכם חזק ממי.

לאחר הפסקה ארוכה הנני מחדש את קשר המכתבים ומקוה אני שאף אתם תעשו כמוני: מכתבכם האחרון שהגיעני נכתב ב-22.1 ובו' התבשרתי על קבלת הטנדר. דרך אגב, טנדר זה יהנה וישמח על כל יום נוסף שאני שוהה עתה פה היות והמכונה עליה אני נוהג ואותה מתקן אף היא מסוג דודג' וחושבני שזכאי אני לאמר שכיום הנני מכיר את המוטור לא רע. הימים האחרונים שהביאו גל קר ושלג לכל הארץ לא פסחו אף על אילת. הקר היה גדול והרוחות חזקות למדי. היה זה שלשום אחה"צ כשנסעתי להביא אספקה ממצודת אילת הנמצאת בחיק ההרים וחזרתי חבוש כפה לבנה - תוצאת השלג. אולם לשמחתנו היה השלג מועט מאד ונפל רק על ההרים ואלו על רצועת שפת הים - מקום משכננו - פסח השלג. בעקבות השלג והגשמים נשתבשו הדרכים ומזה שבוע שלא הגיעה אספקה טריה, וכאן נעוץ שורש "מנות הקרב" המזינות אותנו מדי יום. לאמיתו של דבר טעות היא לאמר מזינות, מאחר שבקושי משביעים בהן את קיבתנו. ובכל זאת שמח אצלנו היות וכוונתי לצריפנו ולא לכל המחנה. העבודה הבודרת ומפרכת כגון פירוק מכונניות, יציקת בטון והקמת יסודות

העיפות קשת ערף היא ואינה נכונה אף לותרים קלים. ידיעת הבאות, עבודת המחר אף היא תובעת צבירת כוחות חדשים ומנוחה. הנני הולך לישון עתה ומקוה לכתוב לכם מחר לאחר העבודה.

היו שלום וקבלו נשיקותי

אוהבכם ממי

נ.ב. שלחו לי כ-10 בולי דאר
בני 15 מא"י.

ד"ש שלום במושב.

אילת, 11.1.50

יקירי |

אתמול שלחתי מכתב ע"י חברים שעזבו את המחנה לחלוטין על מנת להשתחרר. שמחתם והתלהבותם לרגל השחרור המתקרב הביאוני לידי הרהורי תוגה, למראה פניהם שטופי הגיל, הרהרתי מה רחוק היום בו תפעם גם בי הרגשת המשתחרר. יש ולבי דואב לנוכח המחשבה ששנה שלמה משנות חיי עלי להעביר ב"אפס מעשה". אמנם קשה לגרוס "אפס מעשה" היות וגם ניקוי סירות צביעה וחפירת בורות לעבודה תחשב. אולם עבודה זו שספוק אין בצדה משמשת חוליה זעירה וחלשה בשלשלת הגורמים העוזרים להתפתחותי ועלייתי בשלבי החיים. אבל "ממי המעודד" שבי מנסה לשמור לבל תפול רוחי. הוא סבור שעצם שהותי כאן יש בה משהו מן החלוציות מן ההגשמה. אמנם לא ירדתי הנה במסגרת תנועתית הגשמית אולם בכל זאת ירדתי הנה מרצוני הטוב והודות לעבודה שאני וחברי ממלאים פה מכריז שרת באו"ם שישראל מדבירה את שממותיה ומפריחה את צחיח הערבה.

גורם שני שקוראני לשמוח בגורלי ולו גם מנת חלקי הנוכחית היא חיים קשים - המחשבה אודות אותם שלחמו בעד מקום זה (הנגב) ולא זכו לראותו חוסה בצל דגל ישראל.

היות וכתובתי ידועה לכם זה מכבר מצפה אני למכתבכם וזכותי לכך לאחר שלשה מכתבים שכבר כתבתי לכם. מצב בריאותי טוב, הנני מקבל את זריקות הכבד, מחר נכונה לי עבודה קשה עם אנשי חיל ההנדסה העוסקים בחפוש אחר מים, לכן קבלו את נשיקותי בצרוף ליל טוב חמים.

אוהבכם ממי

לזכרו: בני משפחה, ידידים, חניכים.

ביום השנה

22.1.51

מחשבתנו מאין פתרון, היתה נפתחת הדלת וממי נכנס כשמבע העליצות שפוך על פניו. היינו שופכים בפניו את מרי שיחנו פניו היו מרצינים וחשנו כי הוא מאזין לנו בכל לבו, עד שהשיב דבר - ורווח לנו.

ובתקופת הקיץ - איך אשכח את ערבי הטיולים במכונית או ימי הטיולים על אופנים. חדור מרץ, יזמה ושמחת-חיים שופעת היה רוכב בראש השורה כי אין להשיגו. השלמות הזו שאלה שאף בכל מעשיו הדביקתהו גם בשעשוע זה של נסיעה לטיולים. בכל מרצו היה מניע את אופניו ואחר מרפה ידיו ועל פניו הלוהטים מרחף חיוך של אשר ושלחה, כשהוא מעיף מידי פעם מבט לעבר המתאמצים לשוא להקטין את המרחק בינם לבינו עד שהיה סובב וחוזר לחבורה.

בעודנו נערים צעירים - היה הוא היחידי שידע לנהוג במכונית. זכורני כיצד היינו עולים בבטחון במכונית המשא הגדולה - כי ממי הוא הנוהג! ידיו האמיצות אוחדות בהגה, רגלו על הדוושה וגוו מתוח כדי שייטיב לראות את הדרך - הן נער היה!

כזה היה ממי בכל שטח שנגע בו בחייו. אם היה זה בספורט, משחק או ברקוד ההורה ושירה, אם בקריאה, וכוח, שיחה או הרצאה - היה דבק לנושא בהתלהבות ובהתמסרות המיוחדת לו.

הסתו נאחז בצמרת החות והשיר עליו הכמושים בצניחה מסחררת ארצה, אל רפידת עלי-הנשר הצהובים-חומים, הגונזים בחובם סתו, חורף, אביב וקיץ של אשתקד. אכן, שנה חלפה מאז ראיתו לאחרונה, לבוש חליפתו הכחולה, מנופף בכובעו הצחור לשלום - שש לקראת המכונית המקרבת אותו אילתה. הא, אלי! לו ידעתי כי זו פרידתנו האחרונה...

קשה להאמין כי חלפו ימי-שנה בעוד זכרונות העבר עומדים לנגד עיני חיים כאלו התרחשו אתמל. אי-אפשר להשלים עם העובדה כי מן הנער היקר הזה נשאר רק שפע של זכרונות האופפים כל פנה וכל עצם שהרעיף עליהם בקירבתו.

הנה ליל-סגריר כזה של אמש. ממי יושב גחון על מספר ספרים בפנת המועדון הסואן ובהתעמקותו הוא טווה דק נסתר האוטם בעד הצעקות והרעש את הדרך אל הלך מחשבותיו. מידי פעם הוא מעביר ידו על מצחו להחזיר למקומה קווצת שער שנשמטה, גבות עיניו מתכווצות קמעא והוא קורע במבטו חלונות לעולם המחשבה. משסיים - היה חיוך של אושר חיוך של טוב-לב, של ספוק, של שביעות רצון - כובש את דיוקנו והוא היה קם ופניו למכשירי ההתעמלות להפיג את המתיחות שנצטברה בשריריו.

עתים, כשהיינו יושבים ודנים בבעיה שהעסיקה את

והחברה בדרכו לצבא, לים, לאילת, לאורח חיים חדש ומאלף - למרות השחרור שהוצע לו - לא חדל מטפח את קשרי ידידותו אתנו, שבערף. הוצע לו שחרור על מנת שימשיך בעבודתו הברוכה והבונה בקרב הנוער - אך הוא החליט להמשיך מתוך שורות הצבא שאותן ראה כמקום המיועד לנער הישראלי בכל-תנאי. ועדים כואבים לכך עשרות-עשרות עמודי מכתביו חדורי הרגש והבינה בהם שח לקרובים לנפשו את אשר עם לבו ובהם המשיך לעודדם בעצותיו ובהשתתפותו הכנה בכל בעין-תיהם.

שנה חלפה ובכנפיה תמורות - אך לנפש קשה להסתגל לעובדות והיא ממשיכה לעודד עצמה באשליות שוא, שכל זה אינו אלא חלום בלהות שסופו לחלף. דומה לפעמים שעוד רגע תפתח הדלת והוא יופיע שוב משולהב מנסיעה מהירה או מרעיונות חדשים, על שפתיו חלוקה ועל מצחו קווצת-שער שחורה... כי הרי אי-אפשר בלי-זה ! כי הרי אין כל הצדקה לכך שהטוב והישר ושופע העלומים יאבד !

ממי שאף להיטיב למוכי גורל ולאור זה צעד מקטנותו-והנה התנכל לו הגורל והסיטו מדרכו שסלל לו, הדרך שבה שאף להוליך עשרות ממשכים. היש נחומים לשבר כזה ? !

אביב לוין

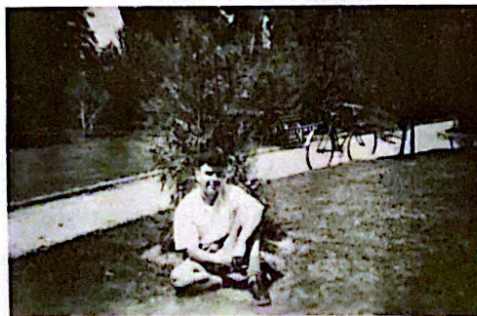

בתקופת עבודתו כמדריך בתנועה, היו חדשים בהם היה ממי מתנזר מחברתם של בני גילו ושוקע בתפקיד שנטל על עצמו. כמטרה ראשונה בהדרכה ראה את עזרתו לחניכיו בפחרון בעיותיהם, ומה מופלא הדבר: הוא, המבוגר מהם בשנים ספורות ידע והכיר מה רבות בעיות אלו, והיטיב לפתרון לעתים ממוריהם והוריהם ! לא פעם באו אליו נערים ונערות מוכי-גורל ופרשו לפניו בדמעות את יריעת צרותיהם ובשאר רוחו תיאר לפניו את האפשרויות הרבות שחופנים בחיקם החיים ואת הטוב והאושר שסופם לבוא - ועתה איך אפשר שלא להאמין כי אותם אומללים נתינתו ממשו יקר ומופלא שלא תמיד ישו לו אף הורים בערכם - והנה באות העובדות ומדברות בעדן: אותם ילדים אשר הוריהם בחלו בחנוכם או שלא השכילו עשות זאת - מצאו מפלט ונחם בחברתו של ממי.

השתתפות בסבלם של הקרובים לו הייתה טבועה באופיו אלא שלא הסתפק מעולם בהשתתפות בצער: תמיד חתר להיטיב ולשפר את גורלם ואכן עלה הדבר בידו.

נעים להעלות זכרונות כשהם מתמשכים כשלשלת מן העבר עד לרגע שבו אתה עומד - אך מה נורא לעלעל בין דפיהם כשלפתע נפסקים הם בידי הגורל ואין המשך להם !

מעולם לא רחקתי מממי לתקופה כה ממושכת. מעולם לא חסרה לי חברתו, שיחתו ועצתו למשך שנה שלימה. ועתה, ככל שעובר יום, גדל הכאב. גם כשעזב ממי את הבית

לממי !

אף פעם לא הייתי מן המושכות בעט, אף לא נחנתי בכשרון זה, אך איך אפשר שלא להיות שותפה לחוברת הנצחתך, ממיי יקירי, ולו בשורות ספורות בלבד.

אין בכוונתי לבכות, גם לא להרבות בהלל ובתשבחות. מי שהיה קשור אליך בדרך כל שהיא, ולו גם לחקופה קצרה בלבד, אי אפשר שישכחך ומי שלא היתה לו הזכות לכך די לו שיעלעל בדפי חוברת זו כדי שיתגלה על קנקנך, ממיי יקר, וידע מי היה ממיי הבן, האח, התלמיד, החבר, הידיד, בן המשפחה והמדריך. וכשהמדובר באח נותר לי רק להודות. להודות על שזכיתי לחיות במשך 17 שנים במחיצתו של אח כמוך, אשר במשך תקופה כל כך קצרה יכול היה להקנות ולהעניק לי כל כך הרבה. 17 שנים, על כל זכרונותיהן היפים, הממשיכות ומלוות אותי לאורך הדרך עד היום.

אחותך האוהבת
עד נה

רחובות, 15.3.1950

להורים היקרים
של מנחם - אהוב נפשי
רב שלום !

בטור הראשון שע"י החלון, והוא אז תלמיד כחה ב'. תמיד מסודר, שקט, מנומס ודורן ומקשיב לכל הגה היוצא מפי המורה ומוכן תמיד לענות את התשובה הקולעת ביותר. אם-כי בלי התפרצות וכלי לרצות לעשות רושם.

עד היום אזכור את חבורו הראשון על "תוצרת הארץ", משתרע על גבי שלושה עמודים גדולים ומביע בסגנון מתוקן מחשבה עמוקה, הבנה רבה ורגש עמוק כלפי כל המתרחש אז בארץ ובעולם.

וא"כ בכתה ג', חבורים למופת. וזכורתני שבגמר המחברת היפה והמסודרת רשמתי לו הערה בה יעצתיו לשמור על המחברת, כי פניני מחשבות כלולות בה.

מה אומר ומה אדבר וכיצד אפתח? כמה פעמים נסיתי לכתוב לכס מספר מלים מנחמות וכל פעם נשמת העט מתחת ידי מבלתי יכולת להשלים עם העובדה כי אמנם איננו מנחם-ממיי, שכה הוקרתיו, חבבתיו ואהבתיו.

לעולם לא אסלח לעצמי שנבצר ממני ללוותו בדרכו האחרונה (פשוט הגיעתני הידיעה המדהימה באחור זמן).

זו לי השנה ה-18 לעבודתי בהוראה. רבים ושונים היו התלמידים שלמדתיים וחיייתי במחיצתם, אך, אגיד זאת במלוא ההכרה, כי כמוהו לא פגשתי בכל השנים המרובות.

אזכרהו, כאילו היה זה אך תמול בישבו בשלחן השלישי,

פרקים מתוך יג'ון

10.2.50

- - -

השעה עתה 11 בלילה. היום יום ששי. לאחר ארוחת הערב יצאתי בחברת משה, צבי, ברלה ועוד לשוט קצת ב"אסתר". הפלגנו ללב הים, שם הפסקנו את המנוע והפקרנו את הסירה למשחק הגלים והרוח. צבי ניגן מנגינה נוגה על המפוחית ולאחר סיימו השתררה דומייה מוחלטת למשך דקות מספר. שוכב הייתי פרקדן על אחד הספסלים צופה בכוכבים ומשתדל להמלט ממערבולת ההרהורים לתוכה הוטלתי. אך הדבר נבצר ממני. במשך אותם רגעים שהמפוחית ניגנה וברגעי הדומייה שלאחר כך חלפו במוחי כבמרוץ בזק עשרות ערבי ששי. שמחים, רוויי תוגה, מלאי הרפתקאות ואפורים משעממים. וכשנגמר סרט תמונות זה הרגשתי שבקרבי מרטט ובעוז אותו רגש הנקרא - געגועים.

13.2.50

- - -

עקב השעה המאוחרת והעייפות הגוברת, אינני שם לבי לשורות האחרונות וממשיך לכתוב, גם אם שורות אלו תהיינה חסרות קשר עם קודמותיהן. הימים האחרונים במחנה עומדים בסמן הבנין והעבודה המפרכת. בנין הצריפים החדשים כבר כמעט הושלם. היום הסתיימה יציקת היסוד לצריף האחרון. חוששני שהמלה "יציקה" מדברת בעד עצמה ואין צורך להוסיף ולהסביר על קשי העבודה. ובכל זאת יושב אני עתה וכותב, העיניים נעצמות, היד לאה ומסרבת לנוע, כי נוסף לעבודת היום עוד פעלה רבות בכביסה הערב. יודע אני כי מכתב זה לא יישלח מחר ולכאורה אין כל נמוק לשבת דווקא עתה ב-11 בלילה, יגע ואפוף שרעפי שינה, כשלפני יום תמים מחר וערב ארוך... אולם לאחר מאורע היום מרגיש אני הכרח לכתוב ודוקא עתה ולמרות העייפות - - -

נדמה לי ששום מורה עוד לא זכה לפרי עבודה כשל
מנחם, מתלמיד בכתה ג'. וכיצד התייחס לחברים ולמורים.
"ילד פלא" קראתי לו וכזה נשאר בזכרוני לעולמים.

ובקוריו מלאי החן והרגש בביתי וצורת פנייתו לבני
משפחתי, כמה מאלף היה כל זה !

עם העדרו של מנחם, האמינו לי, נעקר משהו יקר מאד
מלבי ששום דבר בעולם לא יוכל למלאו. וכמה יקרו
לי ברכותיו של מנחם לקראת ה"שנים החדשות". עד אם
מנחם לא ברכני לא הרגשתי את עצמי מבורכת.

עד מנחם אני עלולה לדבר ולכתוב יומם ולילה ולא
אלאה ולא אספיק להביע כל אשר רחש לו לבי.

עם העדרו אני חושבת הרבה עליכם, הוריו היקרים
ולבי, לבי אתכם.

אין הנחומים בפי, אולם מקוה אני שזכות היותכם
הוריו של מנחם-הפלא תתן בכם את העוז להתגבר על
היגון ולהתנחם בגאולת עמנו וארצנו שמנחם נפל קרבן
להם.

וראו הרבה נחת בבתכם הגדולה ובנכס הקטן מאחלת לכם
מעמק הנפש.

אוהבתו הנצחית של מנחם,

המורה שרה פלטר

והיא היתה תמיד נבונה ושקולה בפלס שכלו של אדם מבוגר, למרות גילו הרך. הוא היה ער וחוסס, שואל כהלכה ומשיב לענין, חביב על המורים ואהוב על חבריו.

כשלפני תם שנת הלימודים נקרא יחד עם חברי כחתו לשרות פעיל בצבא, ציית לצו הגיוס מתוך נכונות כאזרח בעל הכרה ומשמעת צבורית. בשובו אלינו ללמוד בקורס החיילים - פשט בקלות את צורת איש הצבא ולבש במהרה צורת תלמיד חביב השוקד על לימודיו בהתלהבות ומסירות נפש. לאחר שעמד בהצלחה רבה מאד בבחינת הבגרות נפרד ממוריו בנאום, אשר עשה רושם כביר על כל שומעיו. לנגד עיני רוחי עומדת עדין דמותו הזקופה ובאזני מצלצלים עדין דבריו, הערוכים בטוב טעם ובשכל, אשר השמיע בטכס סיום המחזור.

כולנו ראינו בו התגשמות יפה של חלומנו. אל נוער כזה התפללנו ובו תלינו תקוותינו. התברכנו בו והעלינו אותו על נס. אז האמנו, כי לגדולות נוצר הנער הזה וכי נצורות יפעל בהכנסו למערכת החיים האזרחיים. והנה שוד ושבר גדול, יד הגורל האכזרית שמה קץ לכל תקוות הוריו, מוריו, חבריו ומוקיריו.

חבל על דאבדין ולא משתכחין.

אליעזר קררי

מנהל הגמנסיה הריאלית
בראשון-לציון

ירושלים, 10.2.64

למשפחת בקר שלום רב !

כותב אני לכם מכתב זה ביום הזכרון באבלכם הכבד לנפילת הבן היקר מכל - ממי ז"ל.

לא נפלה בידי הזכות להכירו כי הרי לדעת הכל בראשלי"צ היתה זו זכות גדולה להכירו ולהיות במחיצתו.

אבל במשך שנים לא מעטות זכיתי לחנך במחיצת רוחו ששרתה בכל בחדר המוסיקה בביה"ס "חביב". לפני כל שיעור ושעור ידעו הילדים שלפני המוסיקה קיים עוד משהו גדול, נעלם מתחושותינו היומיומיות - אך קיים מסביב - והיא נוכחותו המקודשת של ממי שבת צחוקו נשקפה חדיר מבעד לתמונתו בחדר. תמיד ידענו כי אנו יכולים ללמד וללמוד בחדר זה בזכותו ובזכות חבריו שהלכו עמו.

בשנות עבודתי בביה"ס "חביב" ידעתי תמיד את יום כז' שבת כיום יחיד במינו, כיום בו יותר מתמיד מתמלא החדר ברוח צעירה וקדושה, משהו בחינת התרוממות שקשה להסבירה. ביום זה נהגנו לערוך גם אזכרות בחדר זה ולהתייחד - הורים, משפחה, רעים, חברים, מורים ותלמידים - עם זכרו של ממי.

מנחם בקר - ממי (שלושים למותו)

מנחם היה שמו. אהוב וחביב על כל יודעיו ומכיריו ובשם החבה - ממי - הוא נקרא בפייהם. שקט וצנוע, אדיב ומנומס, בעל לב, מיושב, זהיר ושקול בדעתו ועם זה כולו להט פנימי עצור - להט העשיה וההגשמה. הויה שוקטה ורוגעת מצנעת בתוכה לב ער ונפש חרדה לקראת כל יפה וטוב, מרעיף וזורע מסביבו עדוד ובטחה. אינני זוכר ילד בבית הספר בכחתו ובתנועת הנוער - כמדריך, שלא היה כרוך אחריו, ומקבל עליו בהכנעה ובחבה את שפע האנושיות שקרן ממנו.

מן הראשונים בביה"ס העממי, גומר בהצטיינות את בית הספר התיכון, פעיל ונמרץ בכל פעולות הנוער בתקופה מסערת זו של מלחמת השחרור: בגדני"ע ובצבא ההגנה - ובו בזמן עושה במרץ להעמקת ידיעותיו, ולמשנתו שחאה סדורה. הוא רק בן 18 וכבר דמות שלמה, המאחדת בתוכה את הטוב והבריא של יליד הארץ, עם משאות נפש ראשו-נים - מניחי היסוד לראשלי"צ : גבורה ויפי נפש ונכונות להקרבה.

הנלב קסט לו ובאילת המשוחררת קשורה נפשו. עובד כמלח בצי אילת בהתלהבות ובשמחה. מעודד מדברי שר החוץ, מר שרת באו"ס, "שישראל מדבירה את שממותיה ומפריחה את הערבה הצחיחה" - הוא חש בכל עבודה שעושה: נקוי סירות, צביעה, חפירת בורות וכו', תחושת יעוד וחלוציות מגשימה. והוא מאושר במיוחד "על שגורלו זכה להיות עובד במקום זה, ששוב חוסה בצל דגל ישראל" ובעיצומה של שליחות מגשימה זו נקפדו חייו ותמציתם מוגרה בלא עת אל סלעי המדבר וחופי אילת.

ועצום הכאב וקשה להתנחם.

ואולם, נתנחם בהכרה, שזכינו לחנך דור זה, שלא נרתע מיעודו הקשה, ובהתלהבות שבאמונה הקדיש לו את חייו. וגבורים אלו, שבדמם זכינו לחירות, ישמשו דמות וסמל בחיים ובמעשים לדור ההמשך.

י. עדיני

מנהל ביה"ס "חביב"

בעצם ימי השלום המדומה, בשוך הקרבות ושפיכות הדמים, בזמן שלבנו הופנה כולו לקליטת עליה רחבה לבנין ההריסות ולהפרחת השמחה, באה כחתף הידיעה הנוראה ע"ד מותו הטרגי של מנחם בקר, ממי.

רק שנה אחת למד בגמנסיה שלנו. בהצטרפו אלינו בכתה השביעית הסתגל בן רגע אל המסגרת וההוי המיוחדים לנו. בחריצותו הרבה ובמרצו האדיר פלס לו דרך וכבש לו עמדה נכבדה בכחתו. הוא לא שאף להיות מנהיג המשליט את רצונו על אחרים, אלא היה חבר חביב שהכל מבקשים את קרבתו ומקבלים את דעתו, אם היא נבונה.